بناغلی ښوونکی دې په شاګردانو د خپل لاس ګوتې وښيي

۲- ښوونکی دې له شاګردانو څخه دلته درسم شوو شيانو د نومونواو تعداد پو ښتنه وکړي .

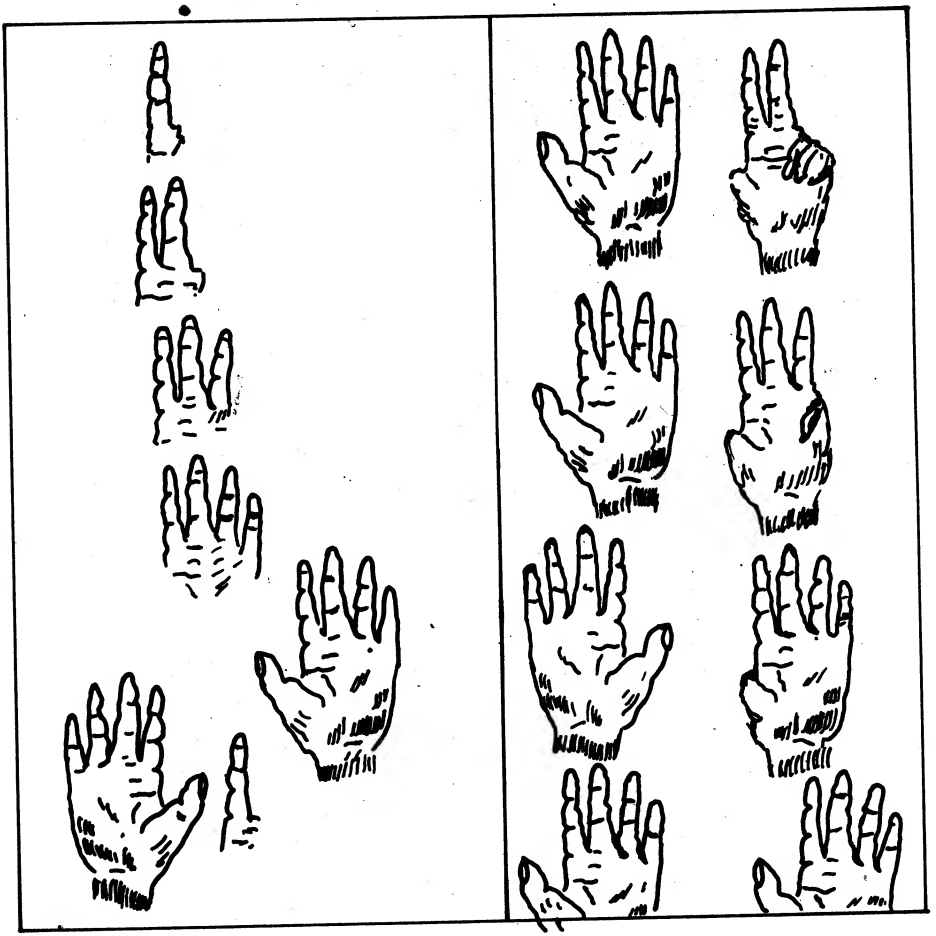

لاندې لس (١٠) شکلونه وشمېرئ او دشکلونو تر
څنګ عدد ونه وګورئ.

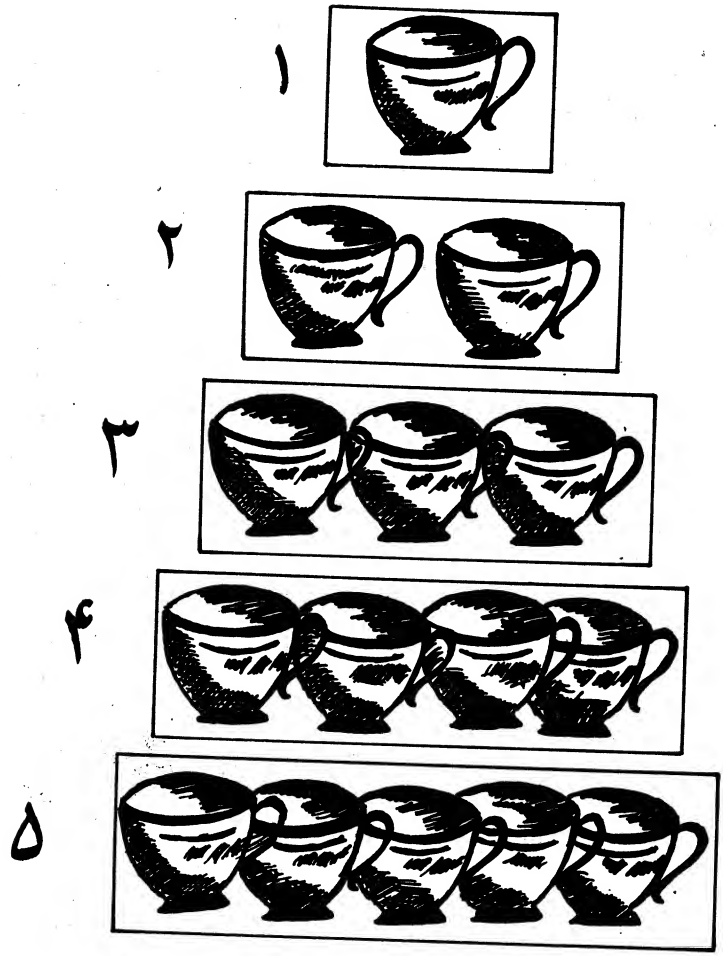

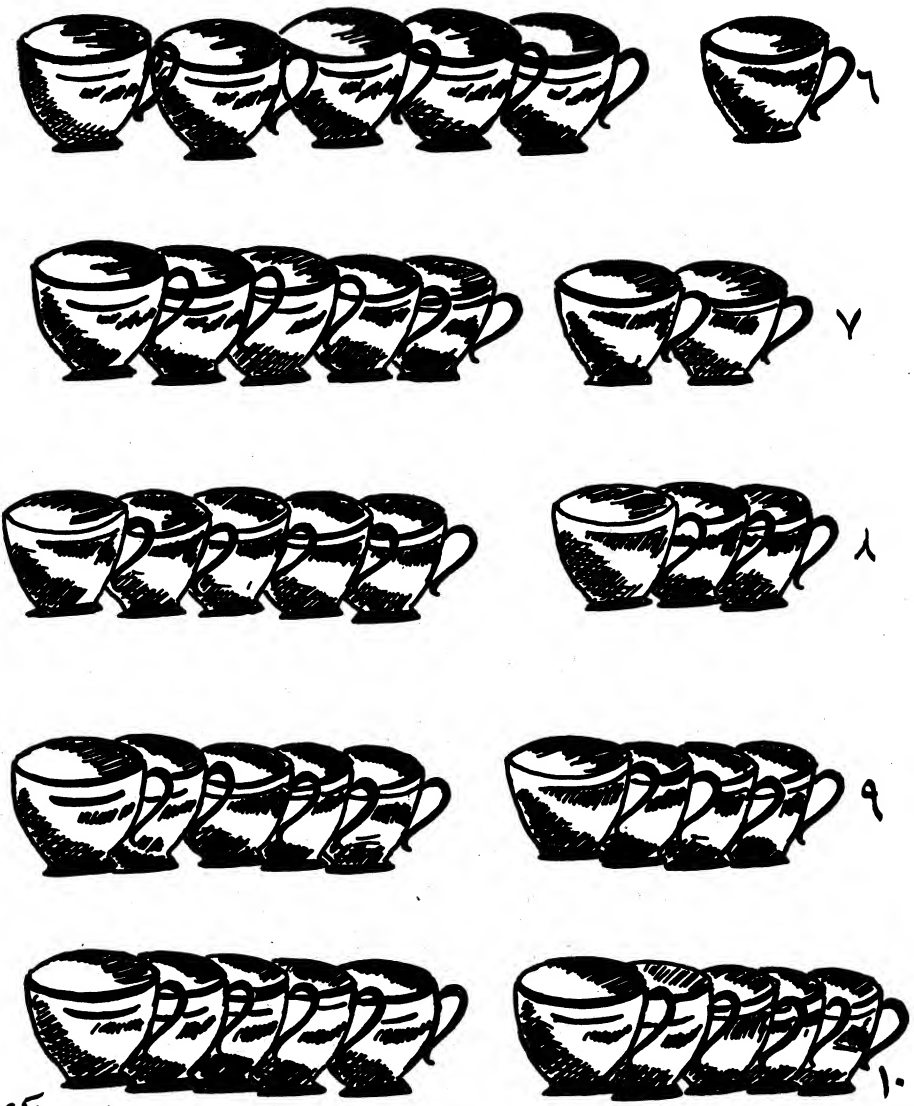

۱- بنا غلی بنوونکی دې د شمیر د زده کړې لپاره د نورو محیطي شیانو څخه هم ګټه واخلي.

۲- بنا غلی بنوونکی دې د نورو عددونو د لیکلو ترتیب شاګردانو ته وښیئ مثلاً (٦، ٧).

د یوه (۱) څخه ترلسو (۱۰) پورې د عددونو د لیکلو طریقه :

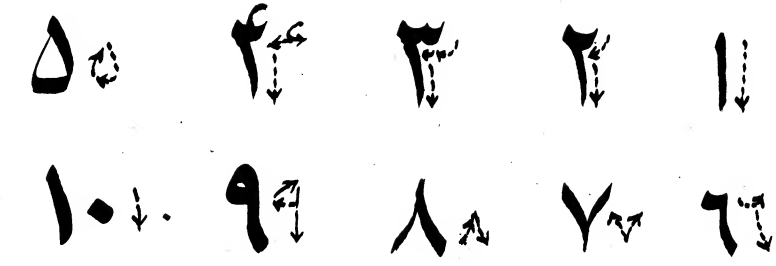

لاندې عددونه ولولی

۴ ۵ ۶ ۲ ۳ ۷

۸ ۱ ۹ ۱۰

۱- ښوونکی صاحب دې پورتنۍ عددونه شاګردانوته ولولي او د هغو د لیکلو ترتیب دې ورزده کړي .

تمرین

۱- د نبي لاس کوتې وشمېرئ .

۲- د کښې لاس کوتې وشمېرئ .

۳- د د واړو لاسونو کوتې وشمېرئ .

۴- د د واړو پښو کوتې وشمېرئ .

۵- هر زده کوونکی دې پخپله تخته باندې
د يوه (۱) څخه تر لسو (۱۰) پورې عددونه وليکي.

٦- د ښوونکي په لارښوونه دې هر زده کوونکی
لس نور زده کوونکي وشميري .

٧- دلاندې جدول تشې خانې ډکې کړئ.

	۴		۲	
		۸		٦

٨- لاندې عددونه ولولئ.

۷	۸	٦	۵	۱	۳	۹	۰

۰	۵	٦	۹	۷	۳	۱	۴	۲

٩- لاندې شیان وشمېرئ او نومونه یې واخلئ.

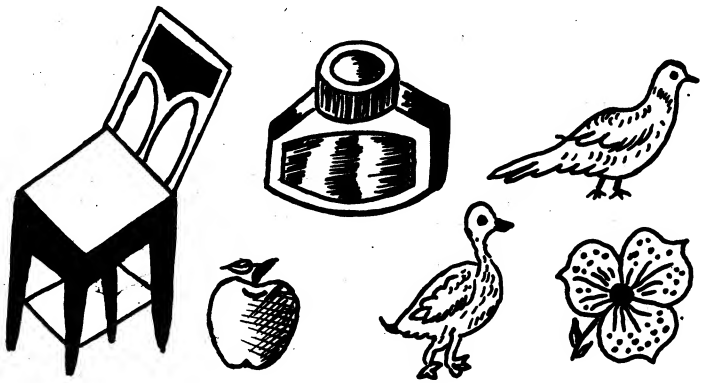

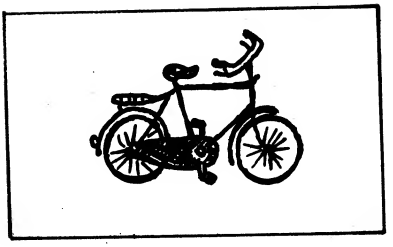

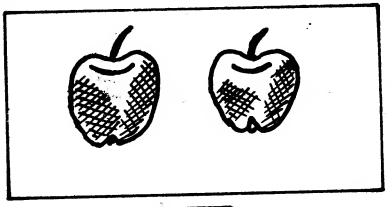

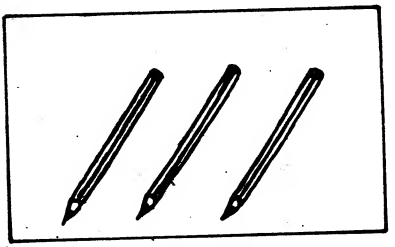

ښاغلی ښوونکی دې د شاګردانو څخه دلاندې شیانود نومونواوتعداد پوښتنه وکړي .

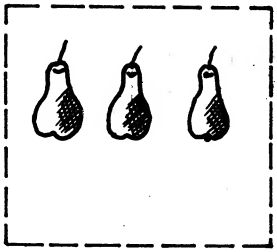
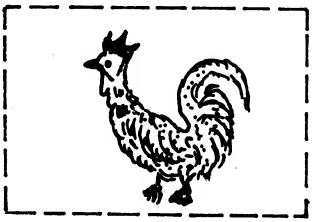
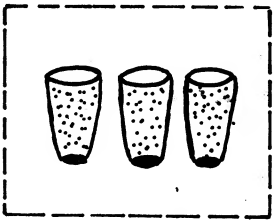
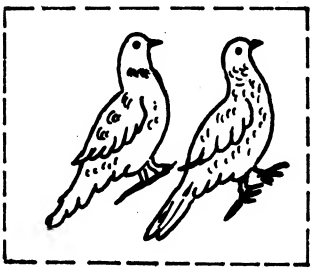
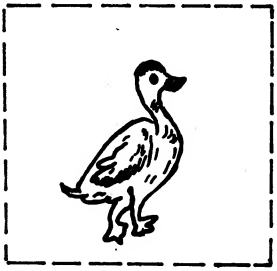
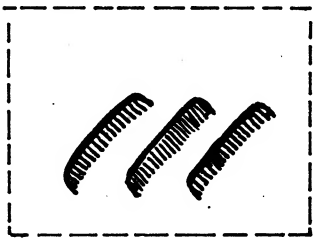
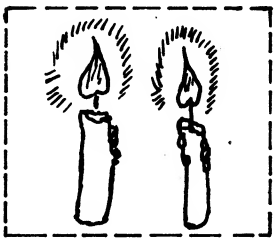

ښاغلی ښوونکی صاحب دې د شاګردانو څخه دلاندې شیانو د نومونو او تعداد پوښتنه وکړي.

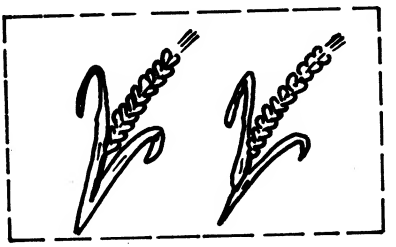

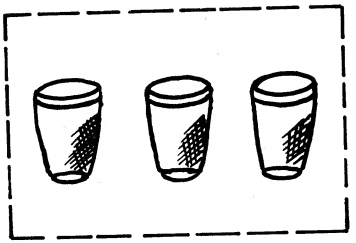

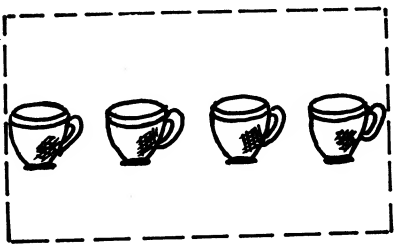

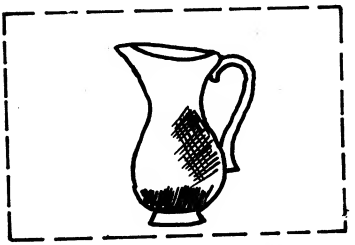

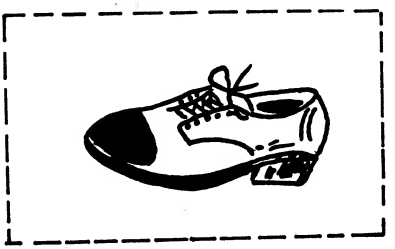

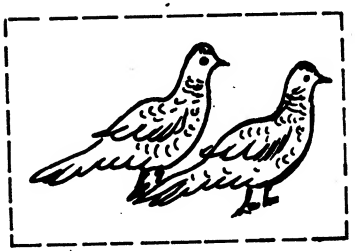

ښاغلی ښوونکی صاحب دې د شاګردانو څخه د لاندې شیانو د نومونو او تعداد پوښتنه وکړي .

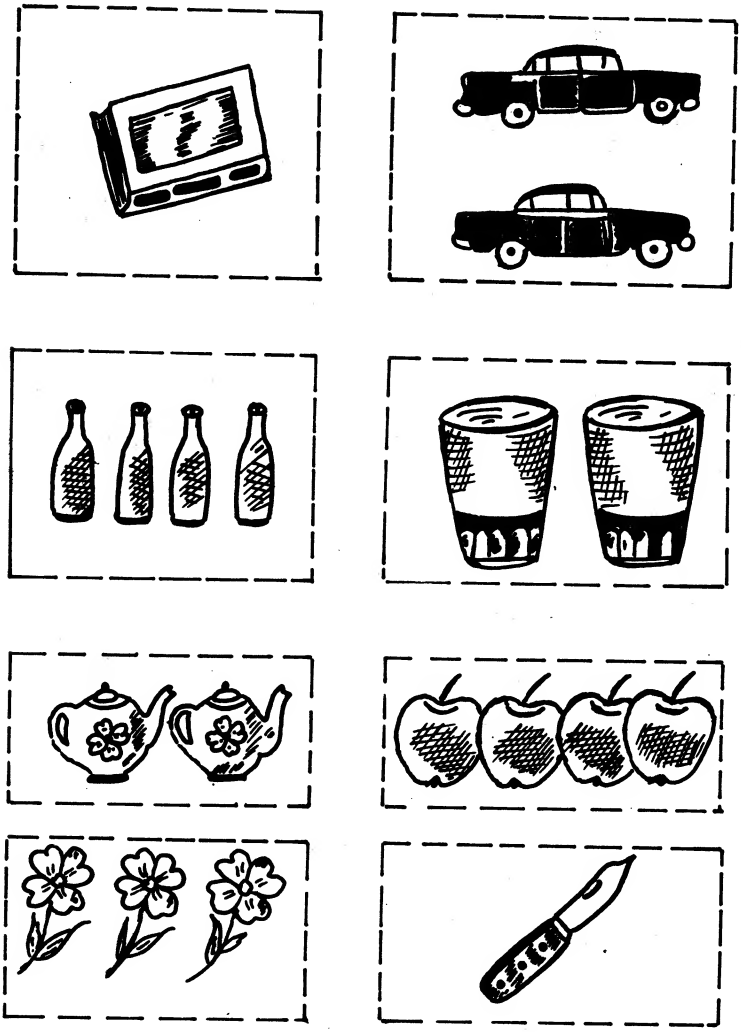

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړنی تصوّر

لومړی د یوشان اوورته مساوي او غیر مساوي شیانو د مقدارونو مقایسه کول لکه :

قلمونه د قلمونو سره ، مشوانی د مشوانیو سره او پنسلونه د پنسلونو سره :

د شمېر د ذکر یا تصور کولو څخه پرته دوه مقدارونه د اسې مقایسه او پرتله کول چې د هر مقدار شیان د بل مقدار د شیانو سره یو په یو مقایسه ، پرتله ، او جوړه شي . د یو مقدار شیان د بل مقدار د شیانو

ښاغلی ښوونکی دې د شاګردانو څخه دلاندې شیانودنومونو او تعداد پوښتنه وکړي.

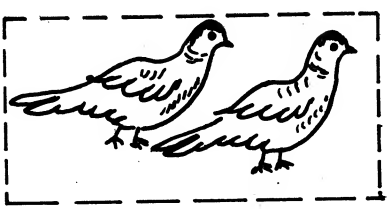
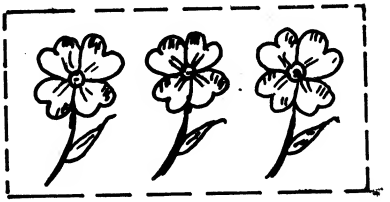
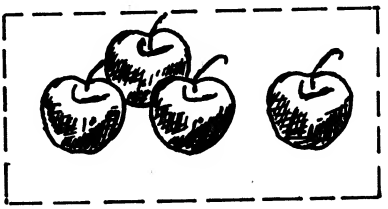
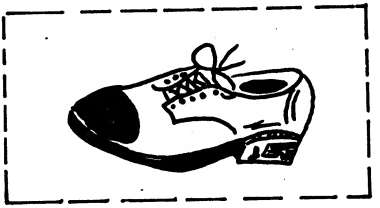
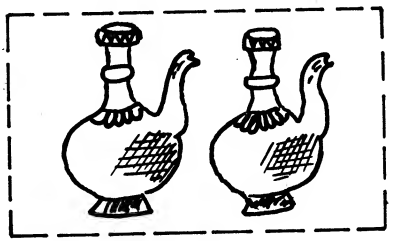
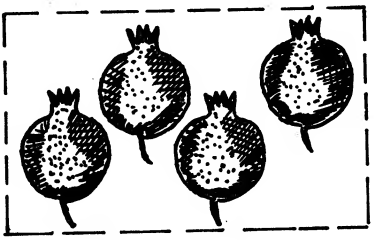
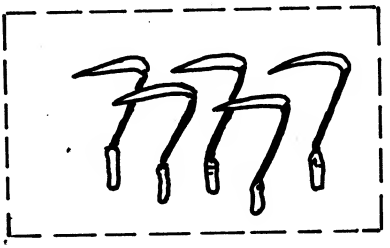

بناغلی ښوونکی دې زشاګردانو څخه دلاندې شیانو دنومونو
اوتعداد پوښتنه وکړي.

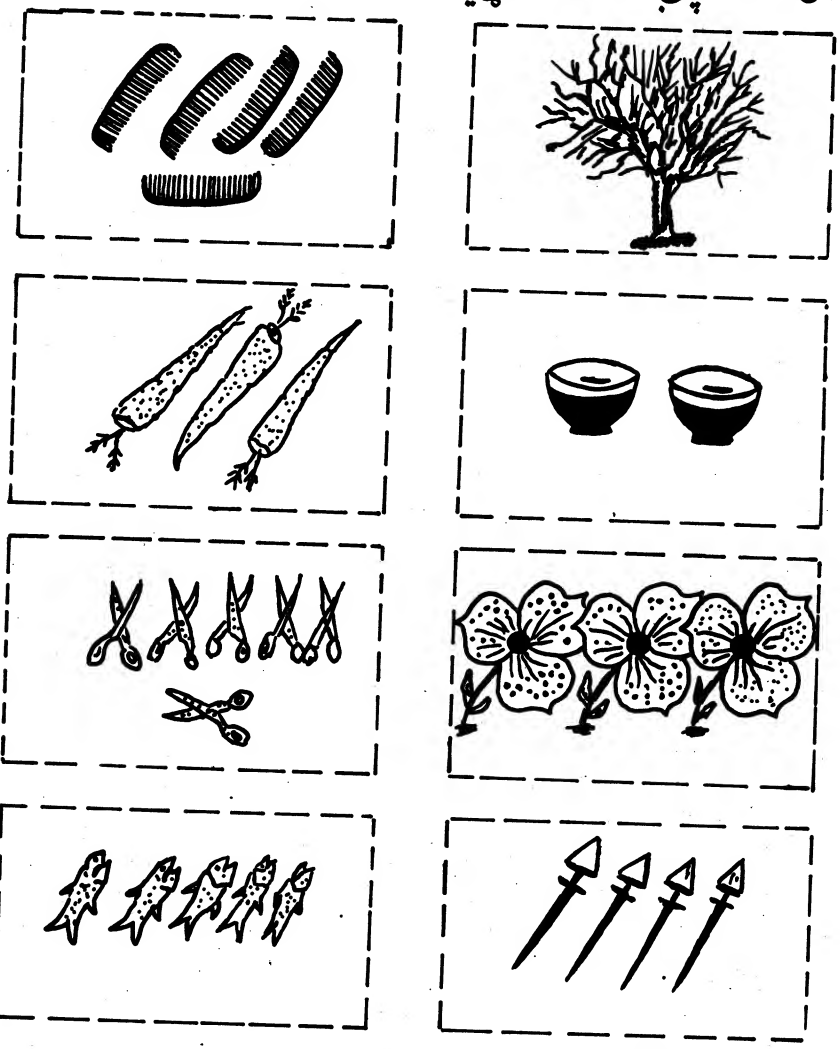

بنا غلی بنوونکی دې د شاګردانو څخه دلاندې شیانو دنومونواو تعداد پوښتنه وکړي.

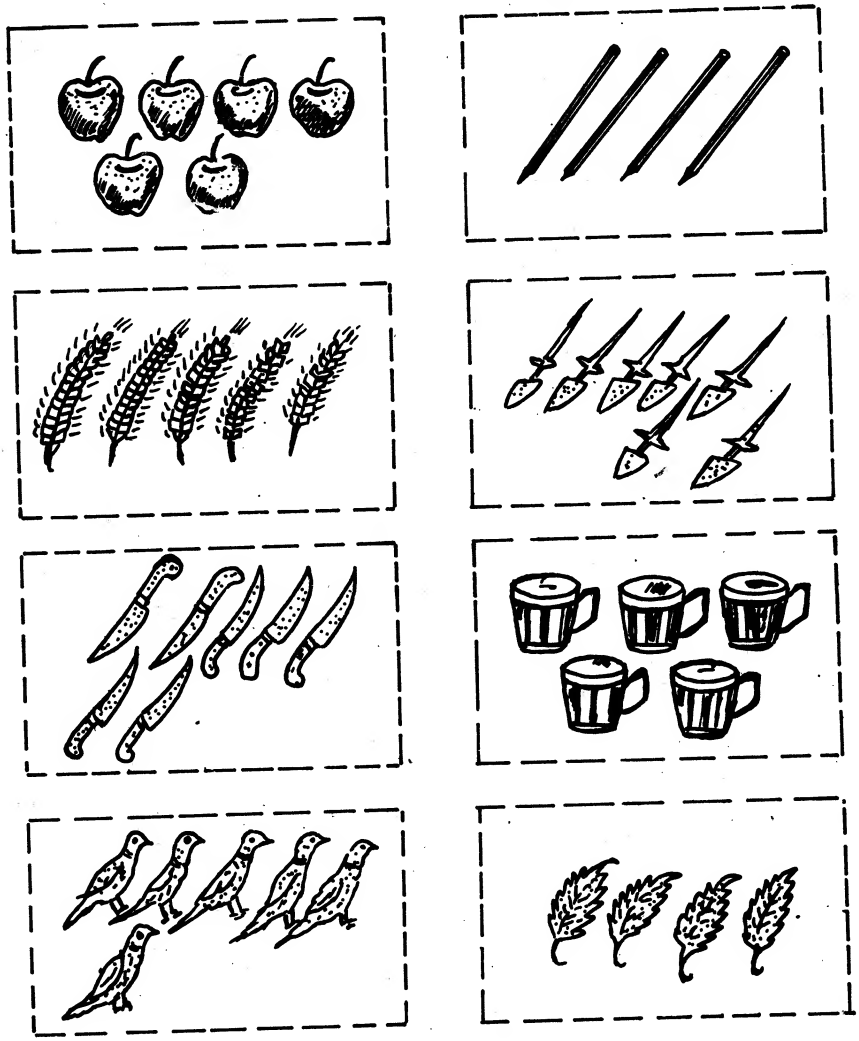

بناغلی ښوونکی دې دشاګردانوڅخه دلاندې شیانو دنومونو
او تعداد پوښتنه وکړي.

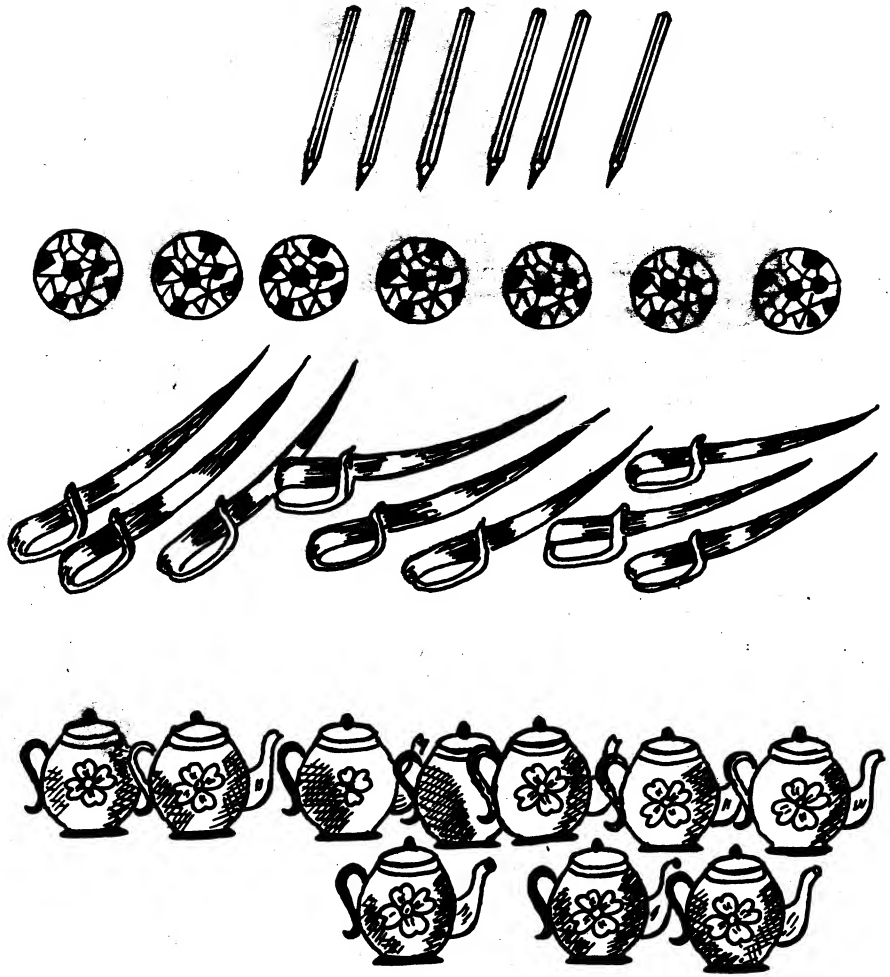

دويم فصل

۱- بناغلی بسوونکی دې ديوه،۱، څخه تر پنځوسو،۵۰، پورې د عددونو شمېرل شاګردانو ته وښيئ .

۱۰	۹	۸	۷	٦	۵	۴	۳	۲	۱
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱٦	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷	۲٦	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱
۴۰	۳۹	۳۸	۳۷	۳٦	۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱
۵۰	۴۹	۴۸	۴۷	۴٦	۴۵	۴۴	۴۳	۴۲	۴۱

۲- کله چې شاګردانو تر،۵۰، پورې د عددونو شمېرل يادکړل بيادې د عددونو دليکلو ترتيب ورزده کړای شي .

تمرین

۱- دلاندې جدول خالي ځایونه په مناسبو عددونو ډک کړئ .

		۱۰					۵			۱
۲۴				۲۰					۱۴	
	۳۵					۳۰				
۴۸			۴۵					۴۰		

۱ ، ۲ ، ۳ ، ۴ ، ۵ ، اوداسې نوروته عددونه وایئ.

۲- دلاندې جدول خالي ځایونه په مناسبو عددونو ډک کړئ .

۱۱					٦				۲	
۲۲							۱۵			

٣- دلاندې جدول خالي کوړنه په مناسبوعددونو ډک کړئ.

٩				٥				١
		١٦				١٢		
٢٧			٢٤				٢٠	

٤- دلاندې جدول خالي ځایونه په مناسبوعددونو ډک کړئ.

٩							٢	
١٨								١٠
			٢٤					
٣٦						٣٠		

٥- دیوه ،١، څخه ترلسو ،١٠، پورې عددونه ولیکئ.

٦- دیوه ،١، څخه ترپنځلسو ،١٥، پورې عددونه ولیکئ.

۷- دیوه ،۱، څخه ترشلو ،۲۰، پورې عددونه ولیکئ.

۸ - دیوه ،۱، څخه ترپنځه ویشتو،۲۵، پورې عددونه ولیکئ .

۹- دیوه ،۱، څخه تر دېرشو ،۳۰، پورې عددونه ولیکئ.

۱۰- دیوه ،۱، څخه ترپنځه دېرشو،۳۵، پورې عددونه ولیکئ.

۱۱- دیوه ،۱، څخه ترخلویښتو ،۴۰، پورې عددونه ولیکئ .

۱۲- دیوه ،۱، څخه ترپنځه څلویښتو ،۴۵، پورې عددونه ولیکئ .

۱۳- دیوه ،۱، څخه ترپنځوسو ،۵۰، پورې عددونه ولیکئ.

دریم فصل

جمع ،یوځای کول،

دعدد ونو جمع دشکلونو په واسطه .

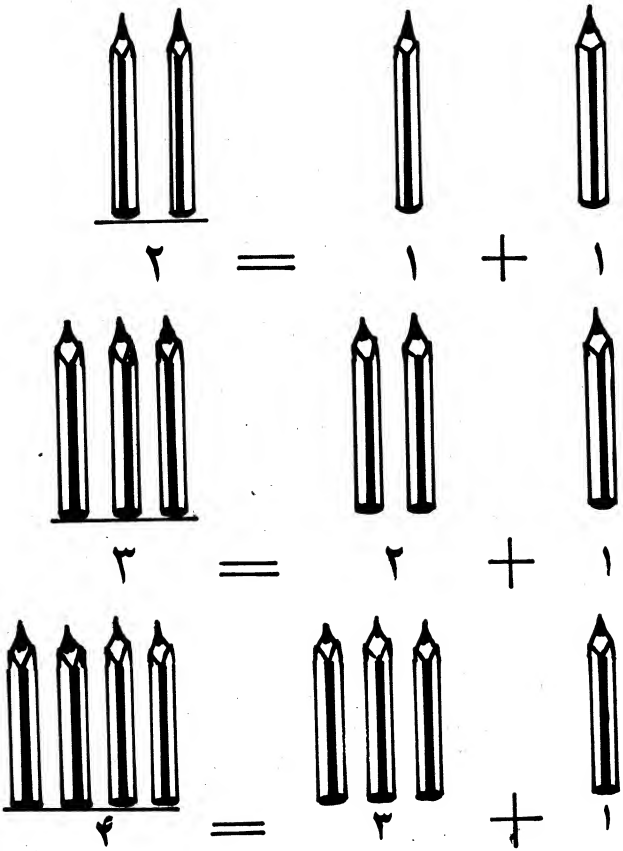

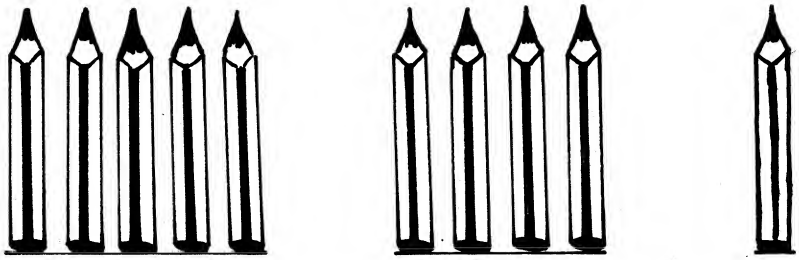

١ + ٤ = ٥

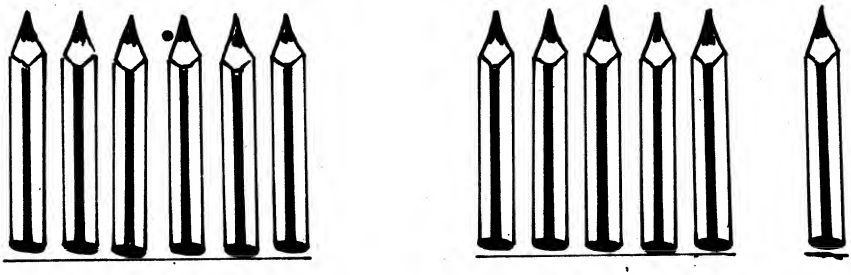

١ + ٥ = ٦

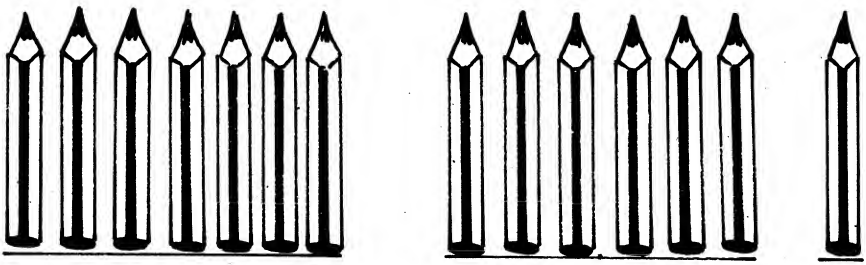

١ + ٦ = ٧

سره یو په یو د کرښې په واسطه نښلول کیږي .

که چیرې د تولو شیانو نه جوړې ، جوړې شي نو ویلای شو چې د واړه مقدارونه سره مساوي دي . خو که چیرې دیوه مقدار یوشی بېله ملګري ، یواځې ، پاتې شو نو ویلای شو چې مقدارونه غیرمساوي دي .

له مقایسې څخه وروسته ویلای شو چې په دې لاس کښې می دومره قلمونه دي لکه په دې بل لاس کښې . د زیات او کم اصطلاحات مه استعمالوئ

بنوونکی صاحب دې شاګردان په څوګرو پونو وویشي او دیوګروپ ماشومانو ته دې قلمونه او دبل ګروپ ماشومانو ته دې د قلمونو سرونه ورکړي او بیا دې ورته ووایئ چې د هرقلم سر په خپل قلم کښیږدي .

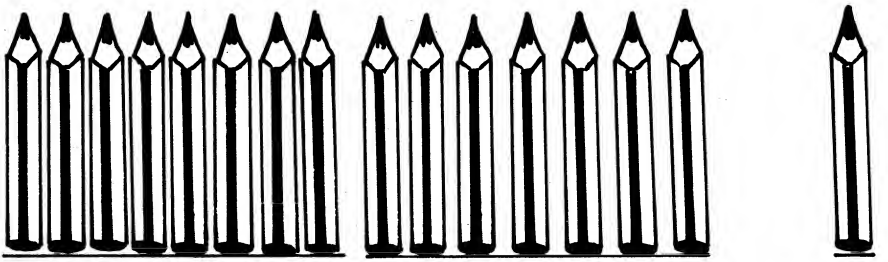

١ + ٧ = ٨

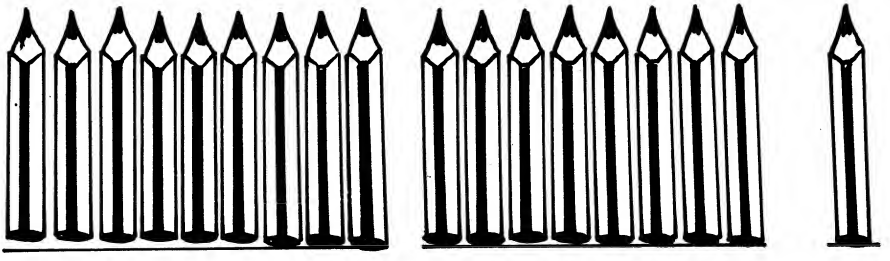

١ + ٨ = ٩

١ + ٢ = ٣

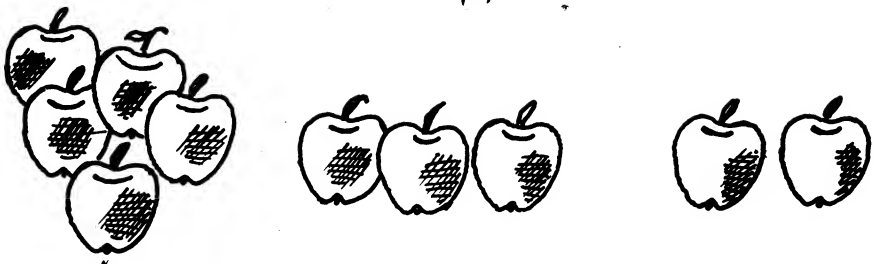

٢ + ٣ = ٥

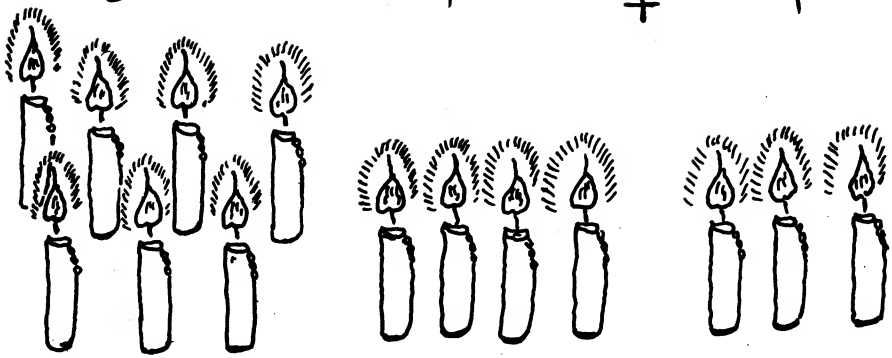

٣ + ٤ = ٧

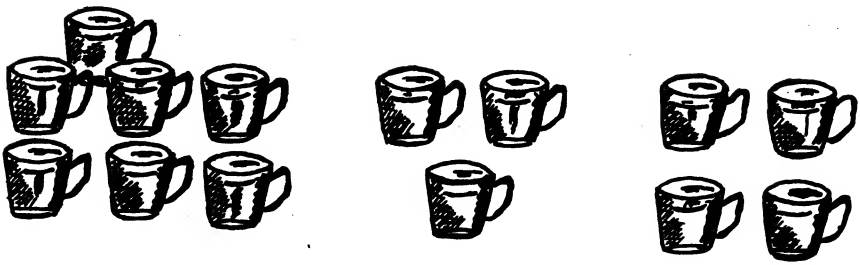

٤ + ٣ = ٧

٤ + ٤ = ٨

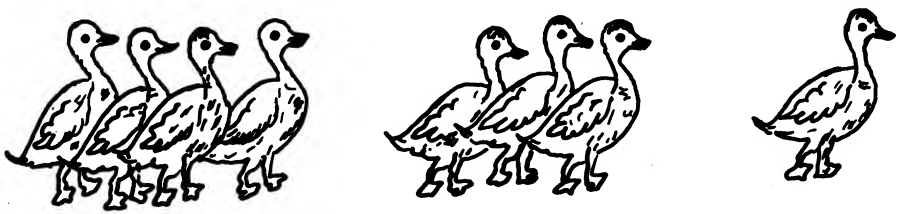

١ + ٣ = ٤

٣ + ١ = ٤

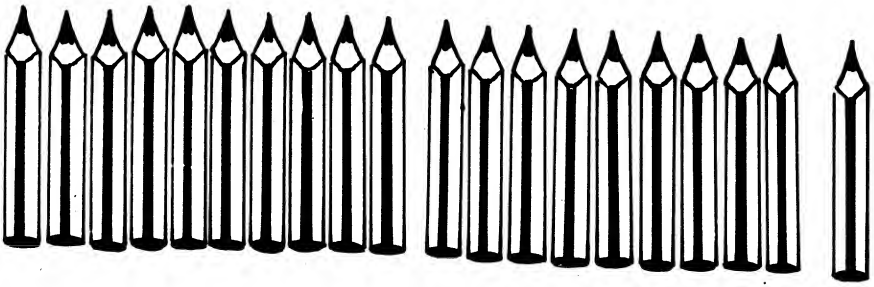

١ + ٩ = ١٠

د عددو نوجمع کول :

١ + ١ = ٢	٤ + ٣ = ٧
١ + ٢ = ٣	٢ + ٠ = ٢
١ + ٣ = ٤	٠ + ٢ = ٢
٢ + ٣ = ٥	٠ + ٣ = ٣
٣ + ٣ = ٦	٥ + ٤ = ٩
١ + ٤ = ٥	٠ + ٠ = ٠
١ + ٧ = ٨	٤ + ٤ = ٨
١ + ٩ = ١٠	١ + ٥ = ٦

۱- کله چې عددونه سره جمع کوو د هغوې د جمع نښه (+) لیکو .

۲- د عددونو مجموعې ته حاصل جمع وایئ چې د مساوي د نښې (=) کینې خواته لیکل کیږي .

۳- بناغلی ښوونکی دې پورتنۍ مثالونه شاګردانو ته په توره تخته حل کړي .

۴- ورځ سته له حلولو څخه دې یئ په شاګردانو تمرین کړي .

تمرین

لاندې خالي کور په مناسب عدد سره ډک کړئ.

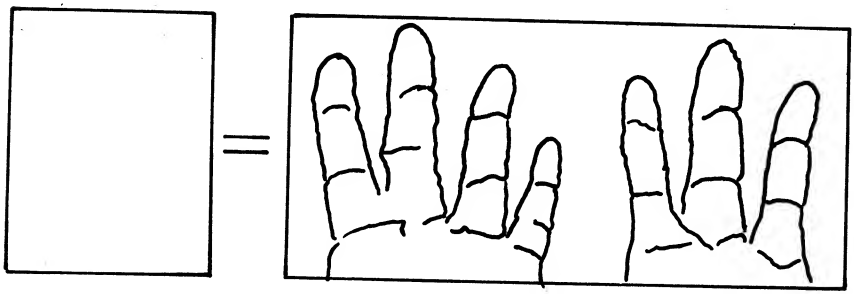

لاندې شیان وشمېرئ اوعدد یې دمساوي کینې خواته خالي کورکښې ولیکئ.

٣- لاندې د جمعې سوالونه حل کړئ .

٢ + ٤ = ؟	٥ + ٢ = ؟
٥ + ٣ = ؟	١ + ٨ = ؟
٣ + ٤ = ؟	٢ + ٧ = ؟
٢ + ٣ = ؟	١ + ٩ = ؟
٤ + ٥ = ؟	٦ + ٤ = ؟
٣ + ٦ = ؟	٣ + ٧ = ؟
٠ + ٠ = ؟	٤ + ٤ = ؟
٥ + ٠ = ؟	٠ + ٣ = ؟

حل شوو مثالونو ته ځیر شئ او ناحله مثالونه حل کړئ .

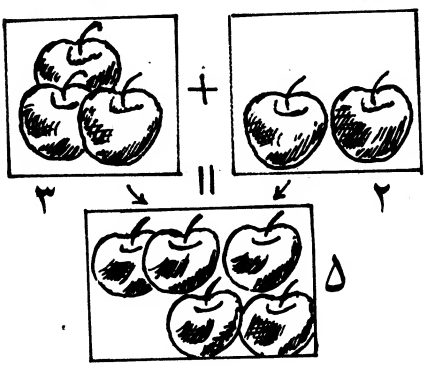

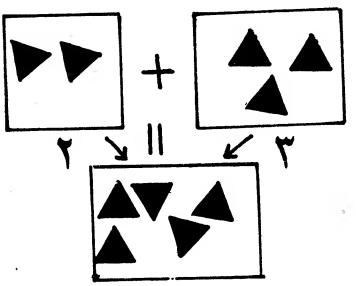

٣٧

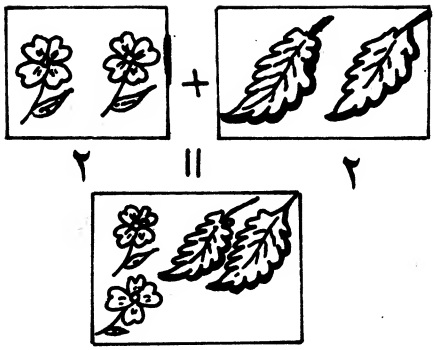

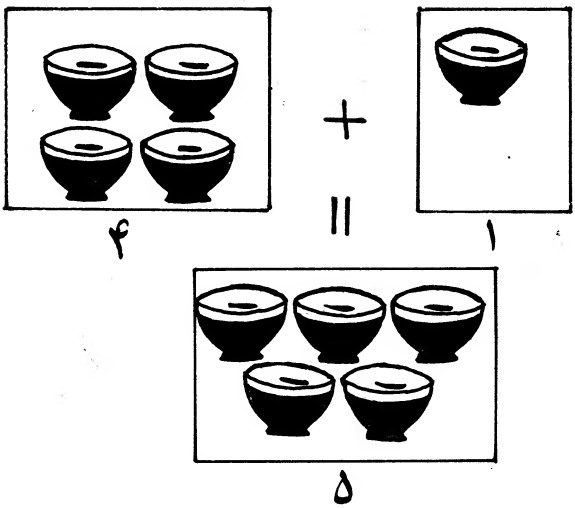

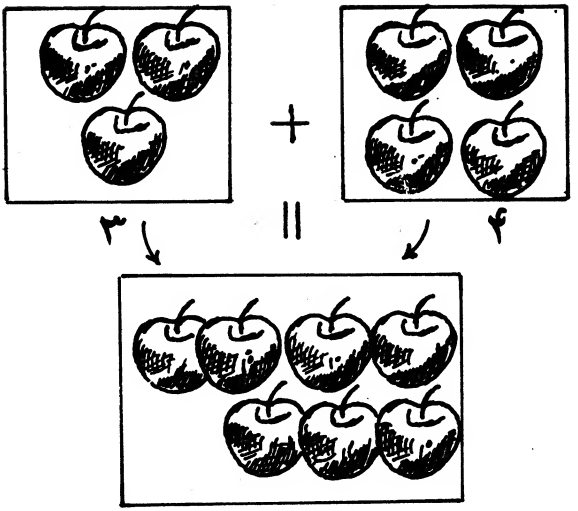
+
٣
=
٤

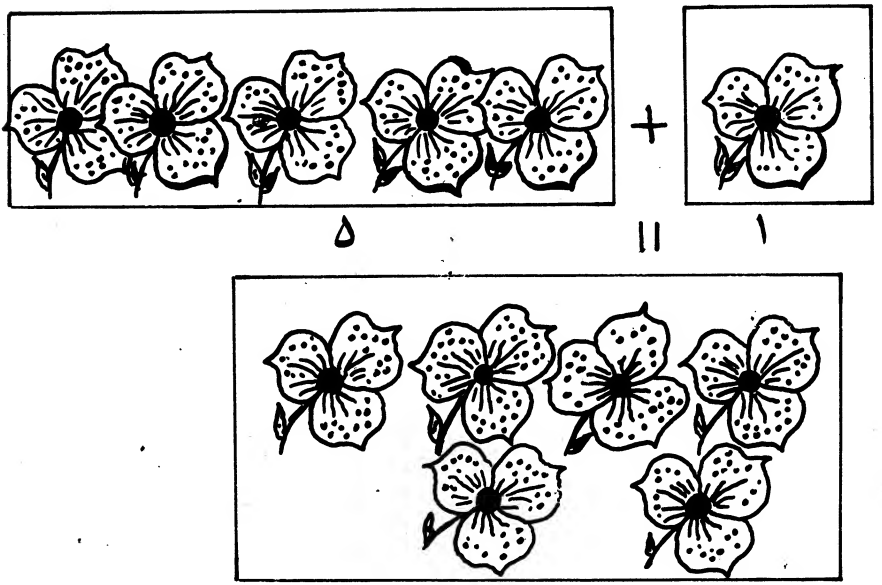
+
٥
=
١

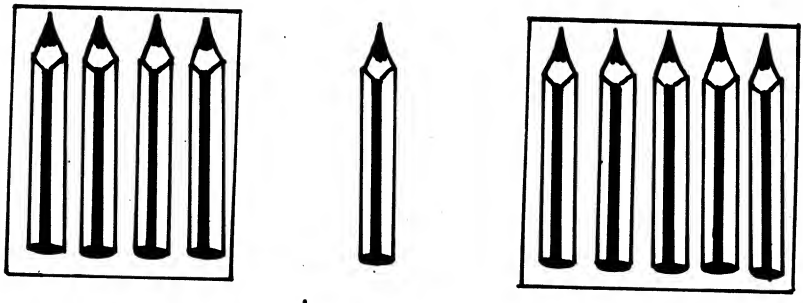

+ =

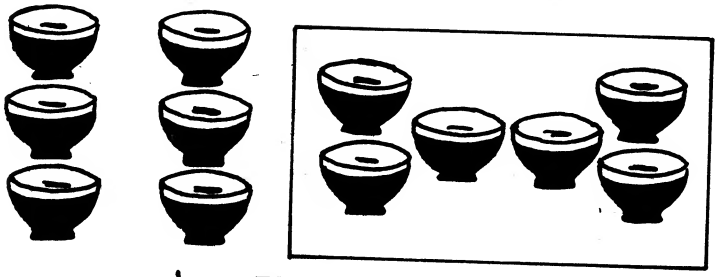

+ =

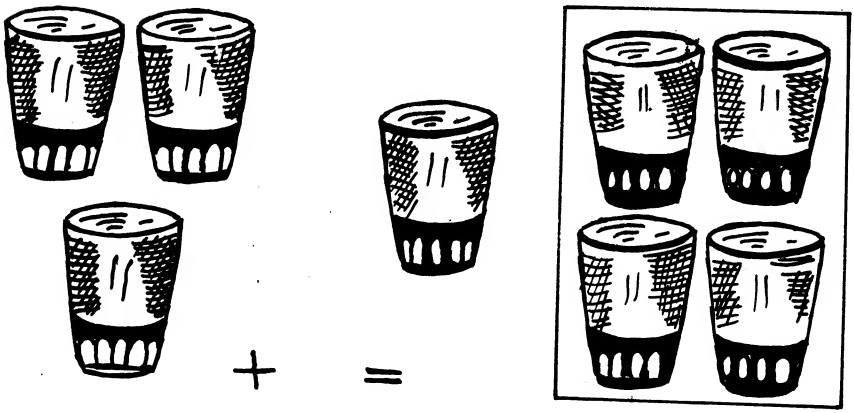

+ =

د شمېر څخه کار مه اخلئ کو چنيان پنځله مقدارونه
تشکيلوي او مقايسه کوي ئ .

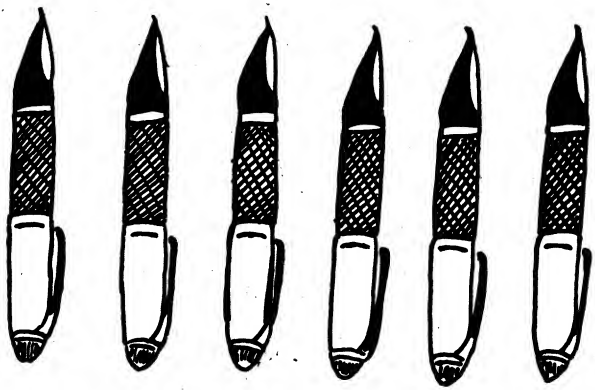

دا څه دي ؟

٤٠

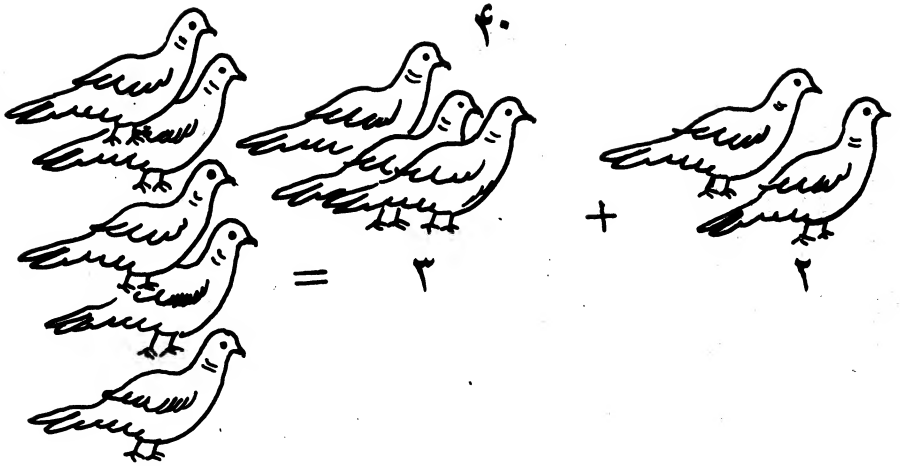

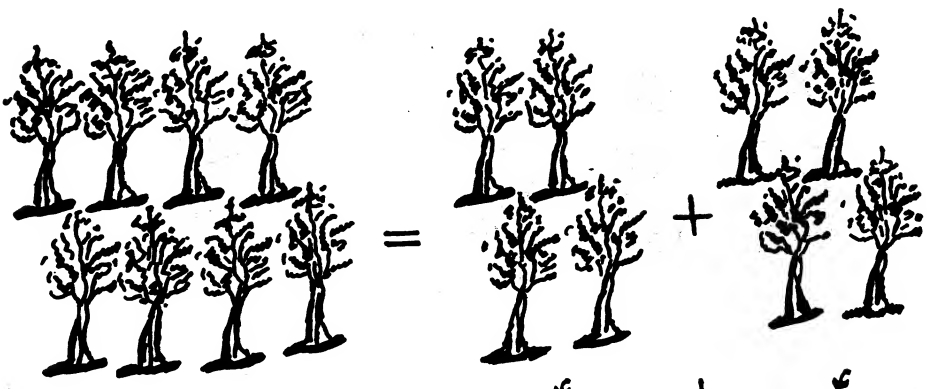

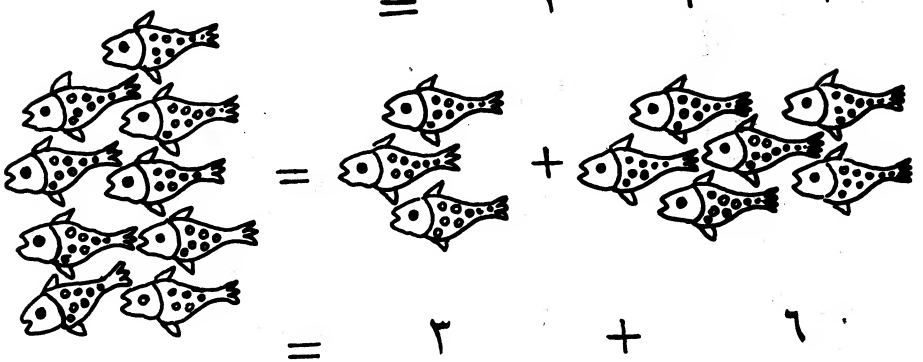

۷ پنسلونه
۲ پنسلونه +
پنسلونه

۴ توپونه
۳ + توپونه

۸ قلمونه
۵ + قلمونه
قلمونه

۹
۴ +

۴
۲ +

۵
۷ +

د لاندې جدول خالي ځایونه په مناسبو عددونو ډک کړئ.

۱۰								۲	۱
۲۰									
	۲۹								
			۳۷						
					۴۵				

په لاندې تشو کوړو نوکښې مناسب عددونه ولیکئ.

۴ + ۵ = □

۳ + ۶ = □

۶ + ۲ = □

۵ + ۵ = □

۳ + ۳ = □

۰ + ۰ = □

څلورم فصل

د یوه رقمي عددونو جمع :

$$\begin{array}{r} ۵ \\ +\ ۹ \\ \hline ۱۴ \end{array} \qquad \begin{array}{r} ۴ \\ +\ ۳ \\ \hline ۷ \end{array} \qquad \begin{array}{r} ۸ \\ +\ ۶ \\ \hline ۱۴ \end{array}$$

۴ + ۴ = ۸	۵ + ۴ = ۹	۸ + ۸ = ۱۶
۶ + ۷ = ۱۳	۷ + ۹ = ۱۶	۳ + ۰ = ۳
۷ + ۸ = ۱۵	۹ + ۸ = ۱۷	۰ + ۰ = ۰

ښاغلی ښوونکی دې د عددونو د جمع کولو په وخت کښې د ساده محیطي شیانو لکه دلا سونو دکوتو ، کانړو ، غنمو دانو ، لوبیا دانو ، نخودو دانو او داسې نورو شیانو څخه کار واخلي .

دو وه رقمي او يوه رقمي عددونو جمع .

۱۲ + ۵ = ۱۷	۱۳ + ۴ = ۱۷	۴۴ + ۴ = ۴۸
۱۸ + ۲ = ۲۰	۲۷ + ۳ = ۳۰	۳۳ + ۷ = ۴۰
۱۵ + ۳ = ۱۸	۲۵ + ۴ = ۲۹	۱۰ + ۵ = ۱۵
۱۷ + ۴ = ۲۱	۳۰ + ۴ = ۳۴	۱۷ + ۰ = ۱۷

١١ + ٦ = ١٧	٢٥ + ٩ = ٣٤	٠ + ١٢ = ١٢
٢٧ + ٤ = ٣١	٤٤ + ٤ = ٤٨	٢٥ + ٩ = ٣٤
٢٨ + ٤ = ٣٢	١٤ + ٥ = ١٩	١٤ + ٦ = ٢٠
١٩ + ٠ = ١٩	٢٧ + ٨ = ٣٥	١٧ + ٨ = ٢٥

۱- لاندې دجمع سوالونه حل کړئ .

۱-	۶	+	۷	۲-	۹	۳-	۱۵ + ۴
۴-	۱۸	+	۲	۵-	۴	۶-	۱۲ + ۴
۷-	۹	+	۵	۸-	۷	۹-	۴ + ۴
۱۰-	۱۵	+	۷	۱۱-	۱۸	۱۲-	۱۴ + ۸

بنا غلی بنوو نکی صاحب دې نړه کوونکوته کورنۍ وظیفه ورکړي.

١٣- ١٧ + ٩ =

١٤- ٢٢ + ٨ =

١٥- ٢٥ + ٧ =

١٦- ٣٤ + ٨ =

١٧- ١٥ + ٩ =

١٨- ٢٤ + ٥ =

١٩- ٢٧ + ٩ =

٢٠- ٤٤ + ٤ =

٢١- ٣٨ + ٧ =

٢٢- ١٠ + ٤ =

٢٣- ٢٥ + ٦ =

٢٤- ٣٤ + ٥ =

٢٥- ٣٦ + ٩ =

٢٦- ٥٤ + ٢ =

٢٧- ٢٠ + ٨ =

۲- لاندې سوالونه حل کړئ او دجمع حاصل ئې په تشو ځایونو کښې ولیکئ .

☐ = ۱ + ۲۵	☐ = ۹ + ۱۷
☐ = ۴ + ۱۲	☐ = ۴ + ۱۵
☐ = ۵ + ۱۴	☐ = ۲ + ۲۸
☐ = ۶ + ۹	☐ = ۱ + ۴۴
☐ = ۹ + ۲۵	☐ = ۸ + ۲۴
☐ = ۸ + ۳۴	☐ = ۰ + ۱۰

۳- لاندې خالي ځایونه په مناسبو عددونو ډک کړئ .

۵ + ☐ = ۱۳	۸ + ☐ = ۱۳
۸ + ☐ = ۱۲	۱۹ + ☐ = ۲۸
۱۵ + ☐ = ۲۱	۳۴ + ☐ = ۴۳
۱۶ + ☐ = ۲۰	۲۰ + ☐ = ۲۸

کله چې شاګردان دمشکلو پوښتنو سره مخامخ کیږی ښوونکی صاحب دی وډیره مرسته وکړي .

اوس قلمونه جوړه کوو .

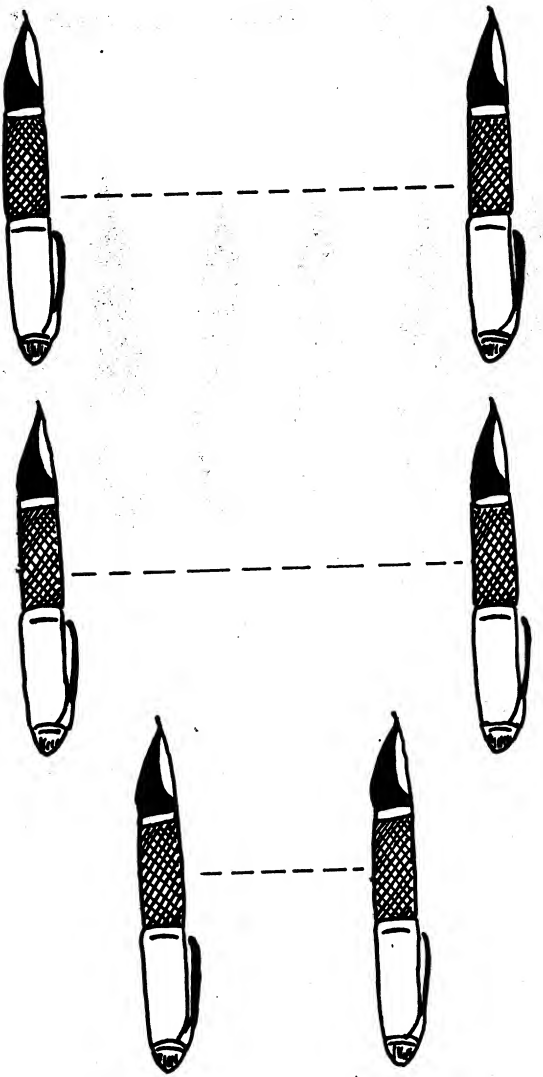

پنځم فصل

تفریق (بیلول)

تفریق د شکلونو په واسطه :

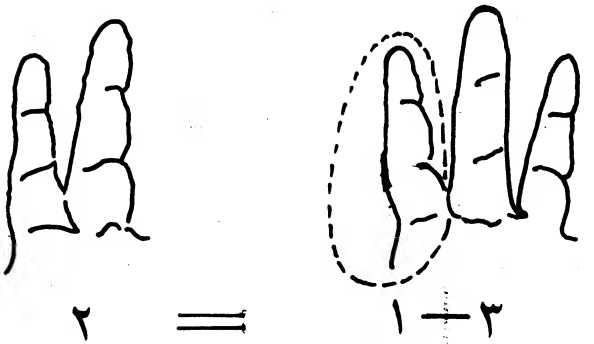

۲ = ۳ — ۱

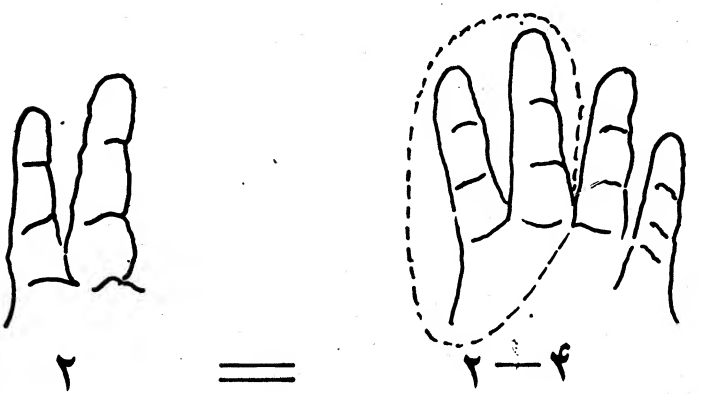

۲ = ۴ — ۲

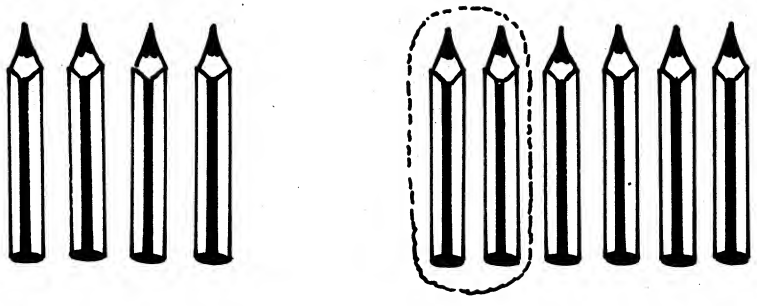

٦ — ٢ = ٤

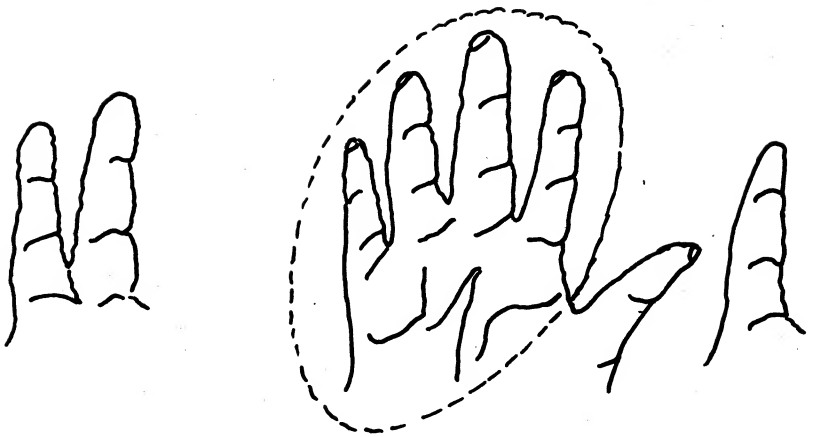

٦ — ٤ = ٢

بنا غلی بنوونکی دې نړه کوونکوته د ښوالي نښه (/) اود منفي نښه (—) وښایئ .

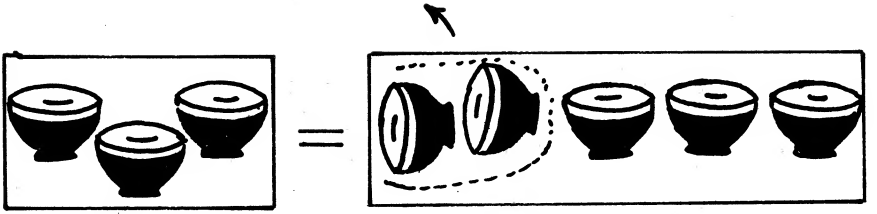

٥ — ٢ = ٣

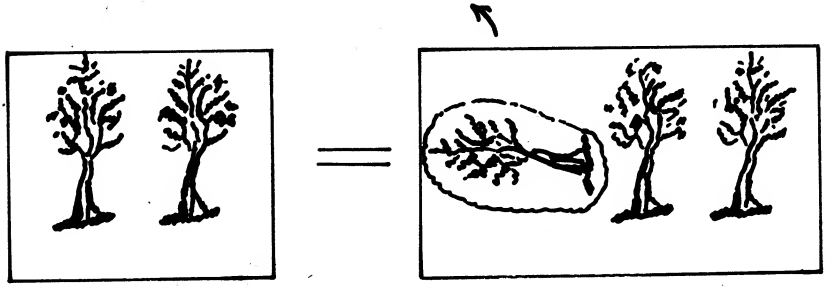

٣ — ١ = ٢

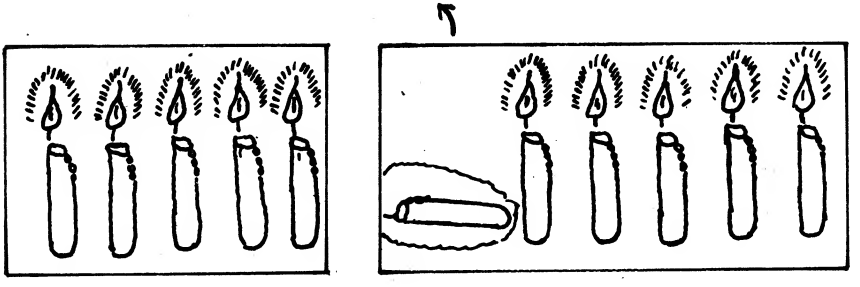

٦ — ١ = ٥

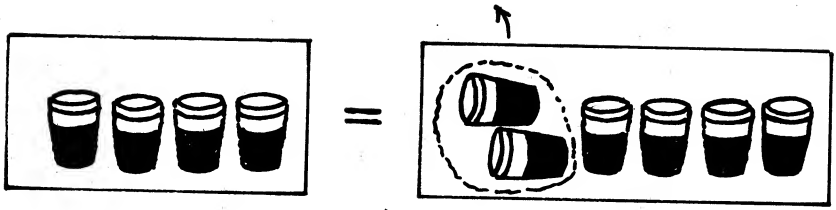

٤ = ٢ — ٦

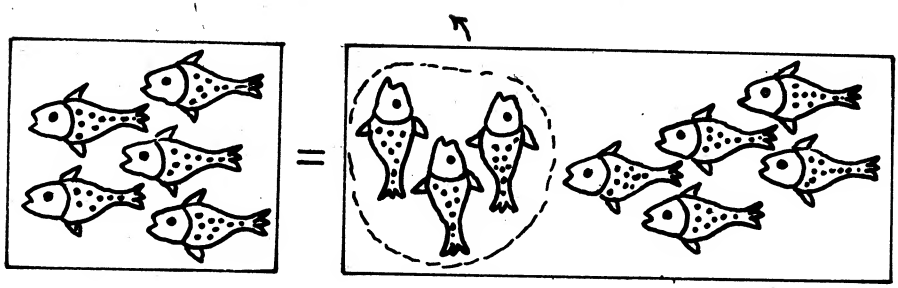

٥ = ٣ — ٨

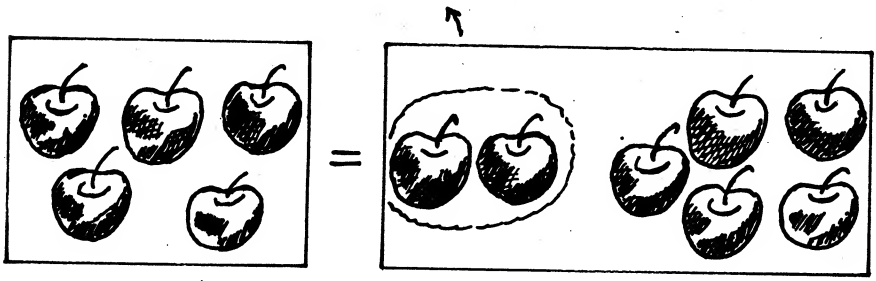

٥ = ٢ — ٧

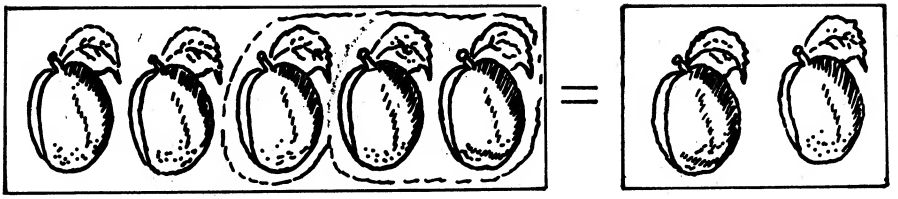

۵ — ۳ = ۲

تمرین

شکلونه وشمیرئ اوسوالونه حل کړئ .

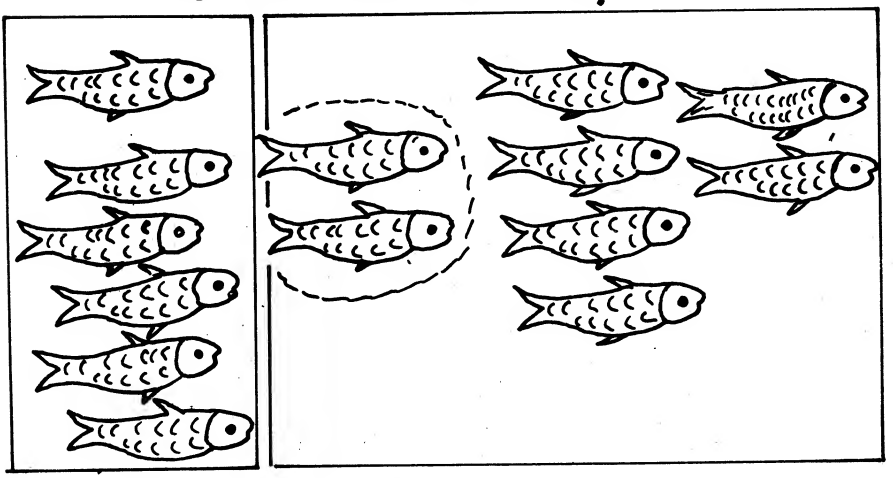

منفی

_____ = _____ — _____

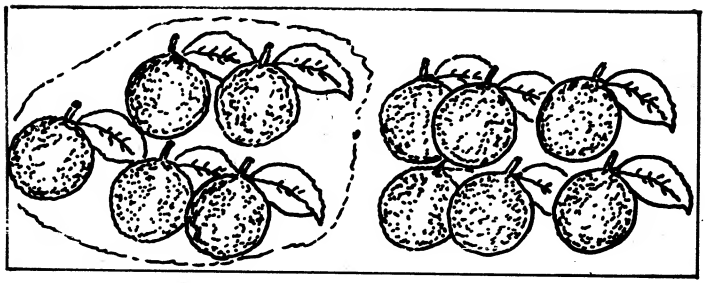

منفى

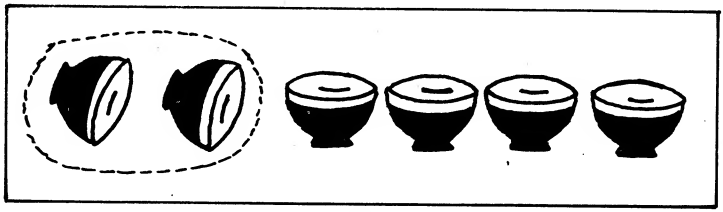

٦ — ٢ = ——

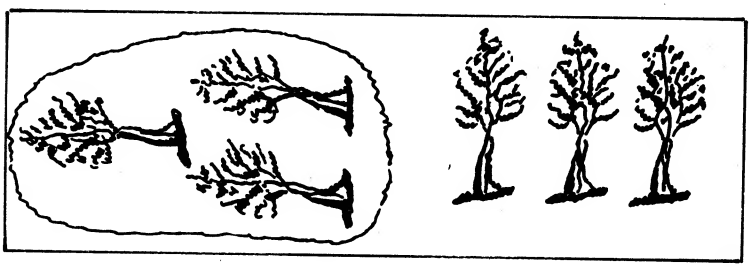

٦ — ٣ = ——

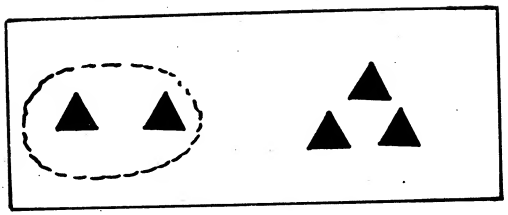

٥ — ٢ = ــــــ

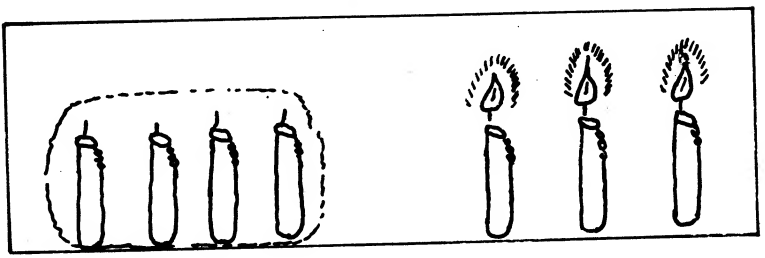

٧ — ٤ = ــــ

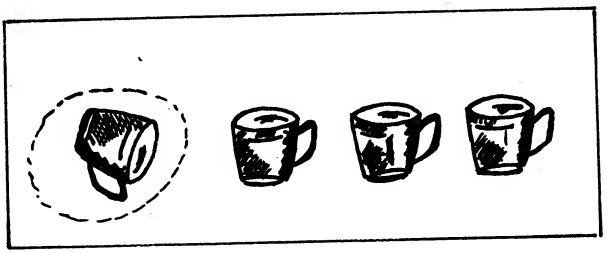

٤ — ١ = ــــــ

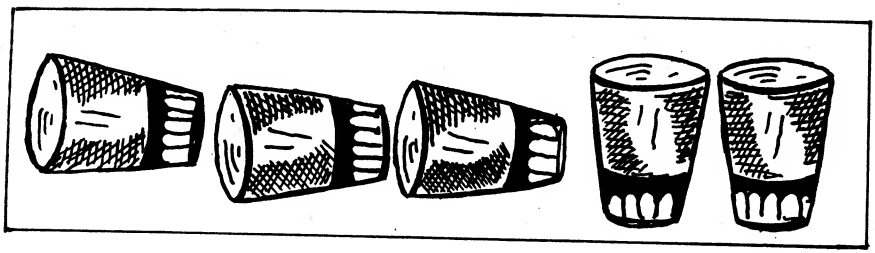

٥ — ٣ = ———

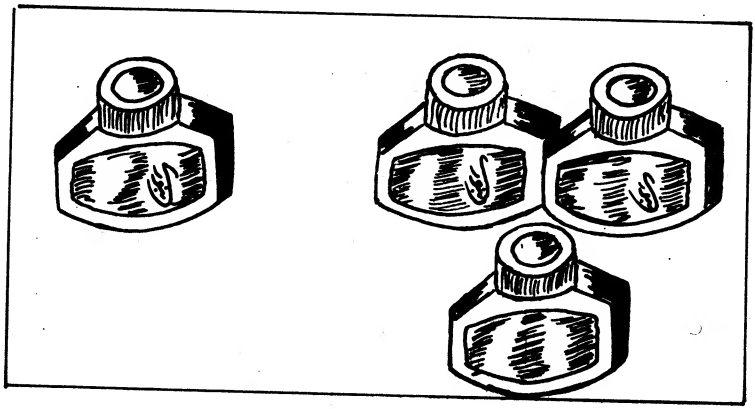

٤ — ١ = ———

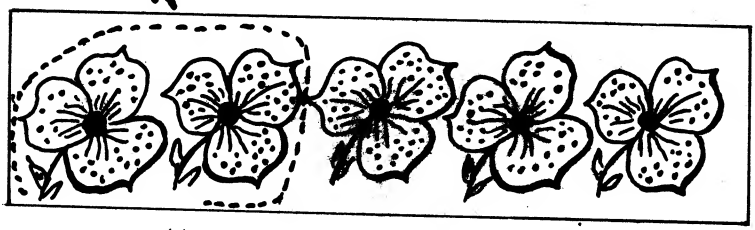

٥ — ٢ = ———

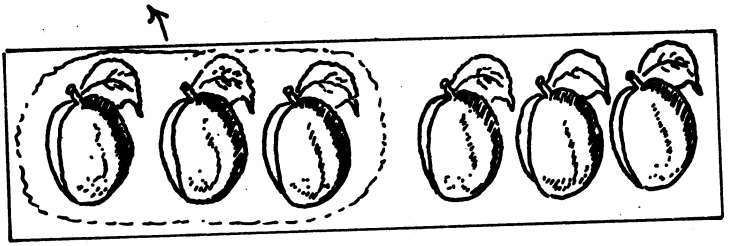

_____ = ___ _____

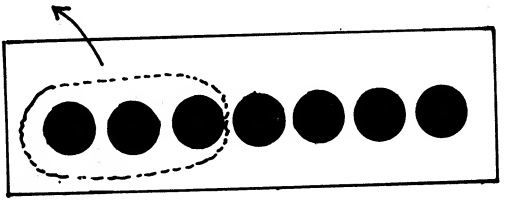

_____ = ___ _____

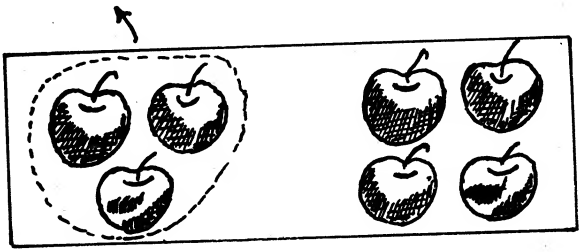

_____ = ___ _____

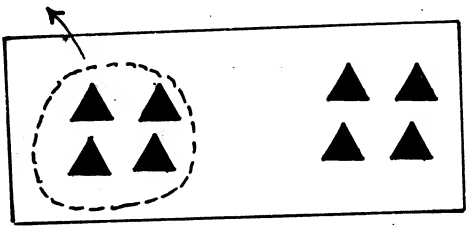

_____ = ___ _____

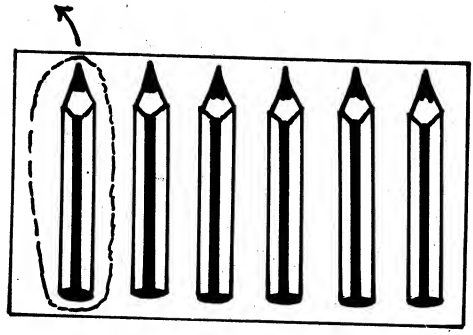

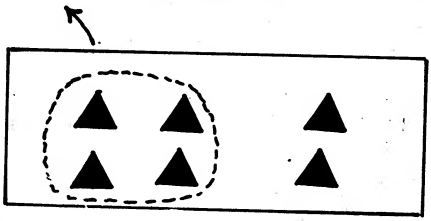

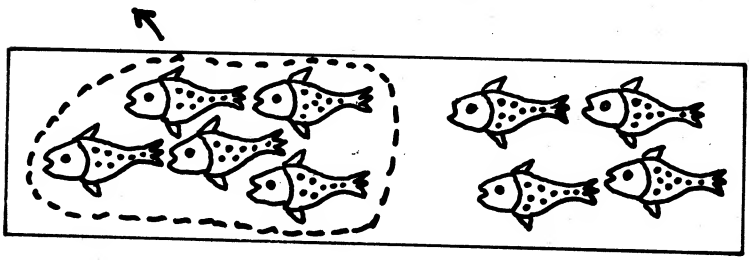

د زیات او کم تصوّر .

د دې تصور د پېژندنې لپاره د شیانو هغه مقدار و نه استعمالیزې چې دیوبل سره جوړه او برابریزي اویو دبل سره لازم وي لکه مشوانۍ او سرپوښونه ئې قلمونه او سرپوښونه ئې ، د بنوونځي زده کوونکي او خولۍ ګانې ئې .

لومړی داسې پیل کیزي چې د هر قلم لپاره یو سرپوښ دی ، یا د ومره سرپوښونه دي لکه څومره چې مشوانۍ دي .

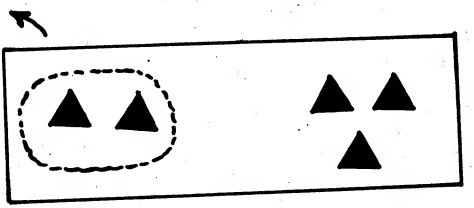

٥ ـ ؟ = ٣

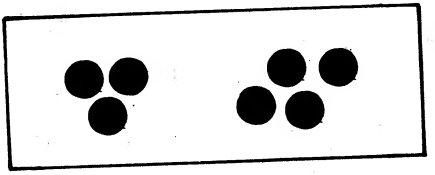

٧ ـ ؟ = ٤

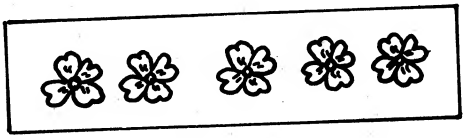

٥ ـ ؟ = ٢

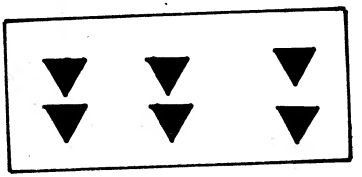

٦ ـ ؟ = ٢

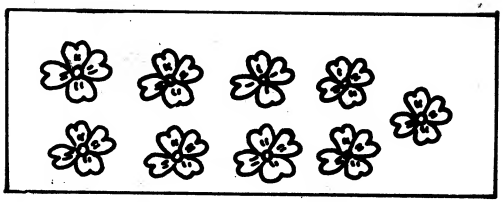

٩ — ؟ = ٤

٢- لاندې سوالونه حل کړئ .

١- ٣ — ٢ =	١١- ٢ — ٢ =
٢- ٤ — ٢ =	١٢- ٣ — ١ =
٣- ٦ — ٣ =	١٣- ٣ — ٣ =
٤- ٥ — ٢ =	١٤- ٤ — ٤ =
٥- ٢ — ١ =	١٥- ٦ — ٤ =
٦- ٥ — ٤ =	١٦- ٨ — ٢ =
٧- ٦ — ١ =	١٧- ١٠ — ٥ =
٨- ٧ — ٢ =	١٨- ١٠ — ٦ =
٩- ٨ — ٤ =	١٩- ٦ — ٣ =
١٠- ٨ — ٥ =	٢٠ ٧ — ٥ =

تمرين

١- لاندې سوالونه حل کړئ.

١-	١	٢-	٥	٣-	٧		
	١ —		٢ —		٢ —		
٤-	٨	٥-	٨	٦-	٣		
	٤ —		٣ —		١ —		
			□				
٧-	٦	٨-	٩	٩-	٩		
	٣ —		٨ —		٩ —		
١٠-	٧	١١-	٥	١٢-	٨		
	٥ —		٥ —		٧ —		
	□						

١٣- ٧ − ٦ = ____

١٤- ٤ − ١ = ____

١٥- ٩ − ٢ = □

١٦- ٧ − ١ = ____

١٧- ٤ − □ = ٢

١٨- ٨ − □ = ٢

١٩- ٥ − □ = ١

بنا غلی بنوونکی دې د سوالونو په حلولوکښې دزده کوونکو سره مرسته وکړي.

٢- لاندې سوالونه حل کړئ.

١- ٥ − ١ =	٨- □ − ١ = ٩
٢- ٨ − ٣ = □	٩- □ − ٥ = ٤
٣- ٣ − ٢ = □	١٠- ٦ − ٢ = □
٤- ٩ − □ = □	١١- ٧ − ٤ = □
٥- □ − ٦ = ١	١٢- ٤ − ٤ = □
٦- □ − ٣ = ٤	١٣- ٥ − □ = ٠
٧- □ − □ = ٣	١٤- ٢ − □ = ١

٣- لاندې خالي ځايونه په مناسبو عددونو ډک کړئ.

١- □ − □ = ٦	٤- □ − □ = □
٢- □ − □ = ٤	٥- □ − ٨ = □
٣- □ − □ = ٦	٦- ٩ − □ = □

ښاغلی ښوونکی دې زده کوونکوته کورنۍ وظیفه ورکړي.

شپږم فصل

له دوه رقمي عددونو څخه دیورقمي عددونو تفریق.
حل شوي مثالونه په غور سره وګورئ.

١٩	١٠	٣٠
− ٤	− ٥	− ٩
١٥	٥	٢١

١٢	١٤	١٠
− ٣	− ٣	− ٠
٩	١١	١٠

١٦	٢٦	١٥
− ٤	− ٦	− ٨
١٢	٢٠	٧

٢٥	٤٩	٣٦
— ٨	— ٩	— ٩
١٧	٤٠	٢٧

د : وه رقمي عددونو تفريق .

٢٥	٤٥	١٥
— ١٠	— ١٥	— ٤
١٥	٣٠	١١

٣٢	٣٨	٤٠
— ١٣	— ٢٨	— ٤٠
١٩	١٠	٠

١٢	٤٦	٥٠
— ١٠	— ١٦	— ٤٧
٢	٣٠	٣

٢٤	٥٠	١٩
٢١ —	٣٠ —	١٩ —
٣	٢٠	٠

لاندې سوالونه حل کړئ .

١- ١٦ — ٣ =

٢- ١٩ — ٤ =

٣- ٢٠ — ٧ =

٤- ٣٠ — ١٠ =

٥- ٤٥ — ٥ =

٦- ١٢ — ٦ =

٧- ٣٩ — ١٥ =

٨- ٣٨ — ١٩ =

٩- ٤٩ — ٣٩ =

١٠- ٤٧ — ٢٣ = ____

١١- ١٣ — ٤ = ____

١٢- ١٧ — ٩ = ____

٢- لاندې د تفریق سوالونه حل کړئ .

١٨ — □ = ٩

٢٦ — □ = ١٠

٤٥ — □ = ٣٥

٣٥ — ٩ = ____

٣٥ — ٢٩ = ____

٤٨ — ٢٩ = ____

□ — ١٢ = ٣٠

٣٥ — ٢٥ = ____

٤٧ — ٢٩ = ____

٢٥ — ١٩ = ____

□ — ٣٥ = ٢٥

٤٦ — ٢٤ = ____

٣٥ — ٩ = ____

٤٥ — ٢٩ = ____

د جمع او تفریق لاندې سوالونه حل کړئ .

١- ١٧ + ١٧ =

٢- ٣٨ − □ = ١٣

٣- ٤٤ − □ = ١٥

٤- ٣٩ − ١٥ =

٥- ٢٥ + ١٤ =

٦- □ + ١٩ = ٣٩

٧- ٤٨ + ١٩ =

٨- □ + ١٧ = ٤٩

٩- ٢٥ + ١٨ =

١٠- ٢٤ − ٢١ =

١١- ٣٨ − □ = ١٩

١٢- □ − ٢٠ = ٤٩

١٣- ١٤ − ١٢ =

١٤- ٢٧ + □ = ٤٩

١٥- ٤٦ − ١٤ =

لکه په لاندې شکلونوکښې .

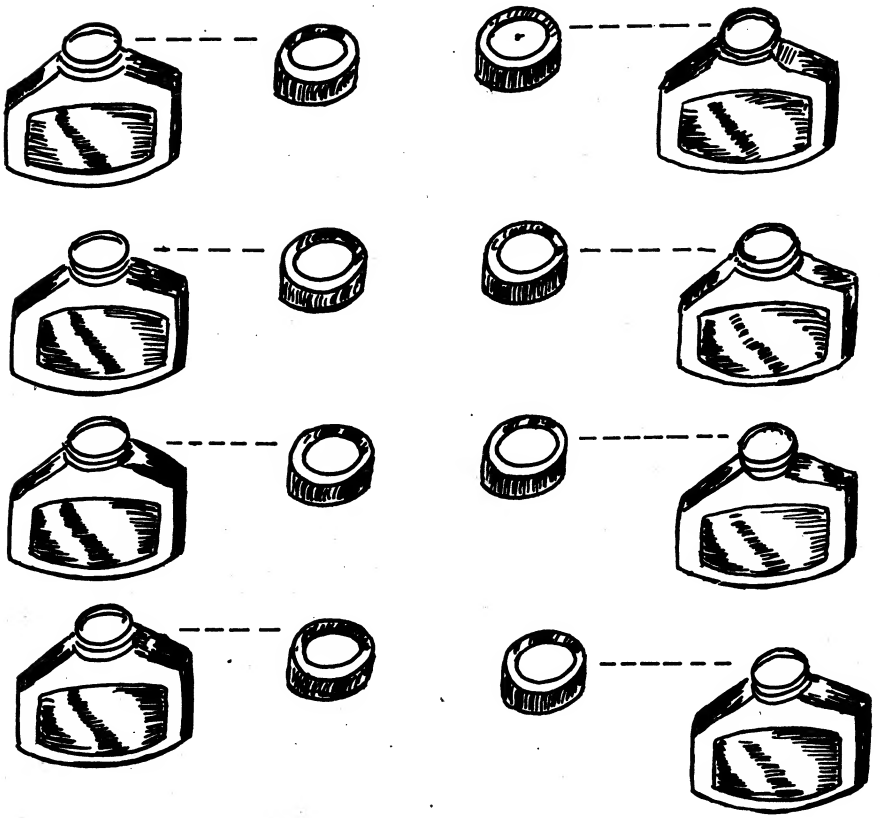

نور مثالونه دې همړه همدې ډول ورکول شي .

١٦- □ − ١٦ = ٣٠

١٧- ٣٦ + ١٥ =

١٨- ٤٨ − □ = ١٦

١٩- ٤٤ − ٢٥ =

٢٠- ٤٦ + □ = ١٨

٢١- ٤٦ − □ = ١٥

٢٢- ٣٠ + ٣٦ =

٢٣- □ − ١٤ = ٣٧

٢٤- ٤٧ − ٣٧ =

عبارتي سوالونه:

١- ٧ چرگان
٤ چرگان
چرگان

٢- ١٢ هګۍ
٦ هګۍ
هګۍ

٣- ٦٧ قلمونه

٢٤ - قلمونه

..... قلمونه

٤- ٢٤

١٤-

.....

٥- ١٥ +

٢٠

.....

٦- ٤٠

٢٠+

.....

٧- ٢٥

٢١-

.....

٨ - زلمي (٣) قلمونه درلودل پلاريئ هم ورته (٤) قلمونه نور وركړل زلمی اوس څو قلمونه لري ؟ .

۹- زرغونې (۲) کمیسونه درلودل موریځ ورته (۳) کمیسونه نور واخیستل زرغونه اوس څو کمیسونه لري ؟

۱۰- مؤمن (۱۱) کوترې درلودې (۵) کوترې یځ زلمي ته ورکړې مؤمن ته څو کوترې پاتې شوې دي ؟

۱۱- احمد (۲۰) افغانۍ درلودې په (۱۵) افغانیو یځ کتاب واخیست احمد اوس څوا فغانۍ لري ؟

۱۲- محمود (۲۰) افغانۍ درلودې (۳۰) افغانۍ یځ پلار ورکړې محمود اوس څوافغانۍ لري ؟

١٣- كه احمد (١١) كلن وي او محمود (١٦) كلن وي نو محمود به د احمد څخه څو كاله مشر وي ؟

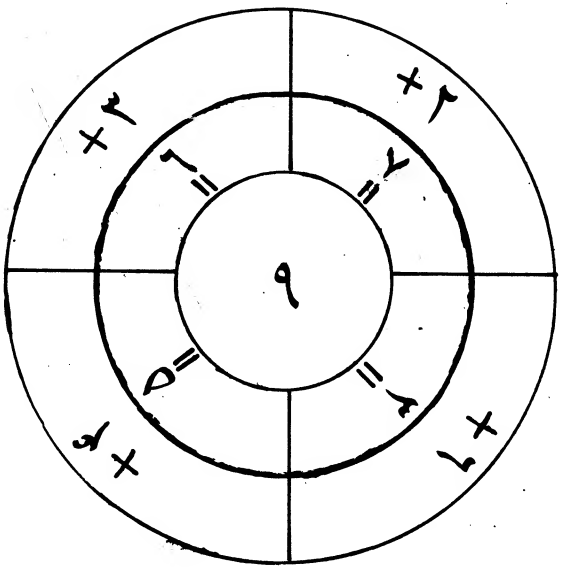

بنا غلی بنوونکی دې پورتنۍ د جمع سوالونه نړه کوونکوته واضح کړي.

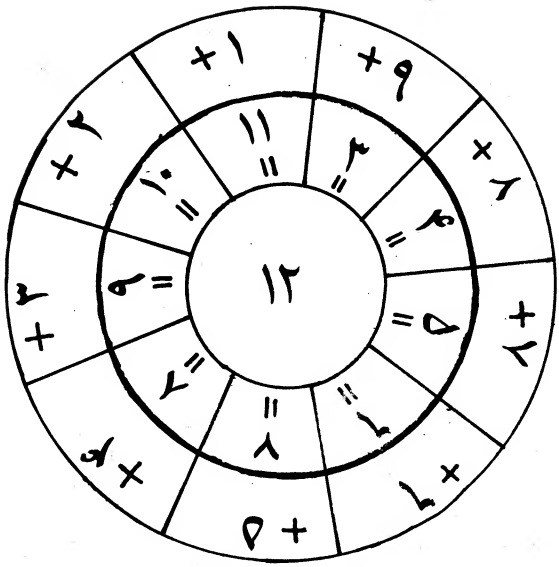
١٢
١١
١٠
٩
٨
٧
٦
٥
٤
٣
٢
١
٩+
٨×
٧+
٦×
٥+
٤×
٣+
٢×
١+
٩×
٨+
٧×

بنا غلی بنوونکی دې د تفریق عملیه د شکل له مخې شاګردانو ته تشریح کړي .

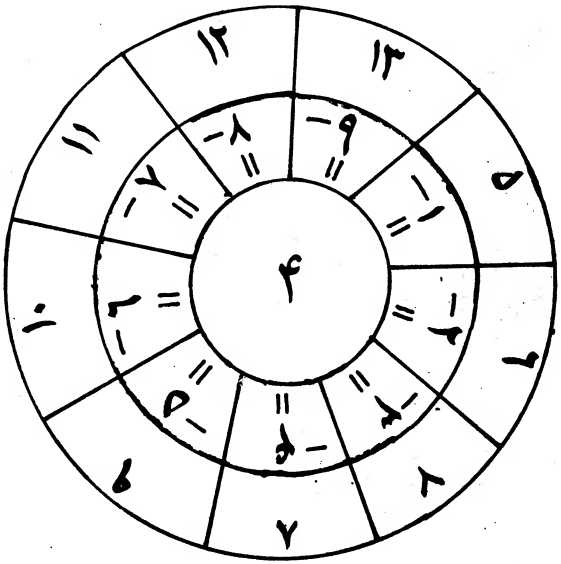

تمرين

په لاندې شکل کښې تش کورونه په مناسبو عددونو ډک کړئ.

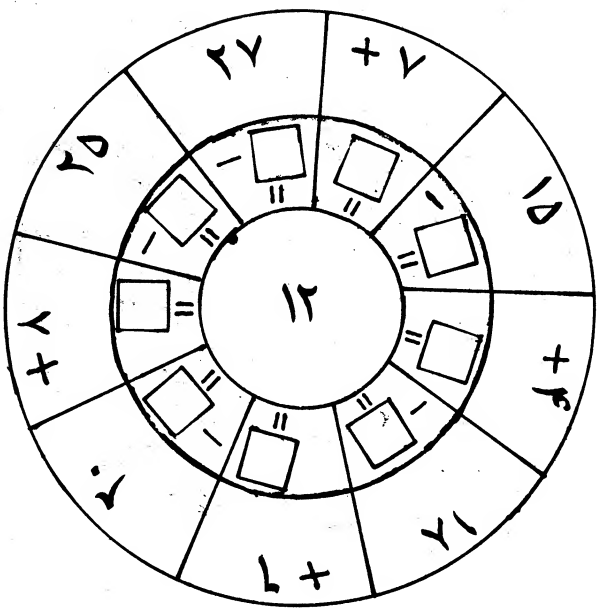

دلاندې شکلونو خالي ځايونه په مناسبو عددونو ډک کړئ.

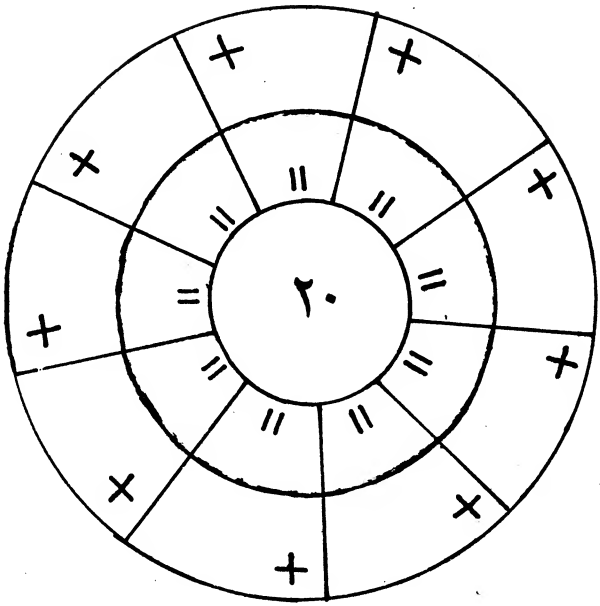

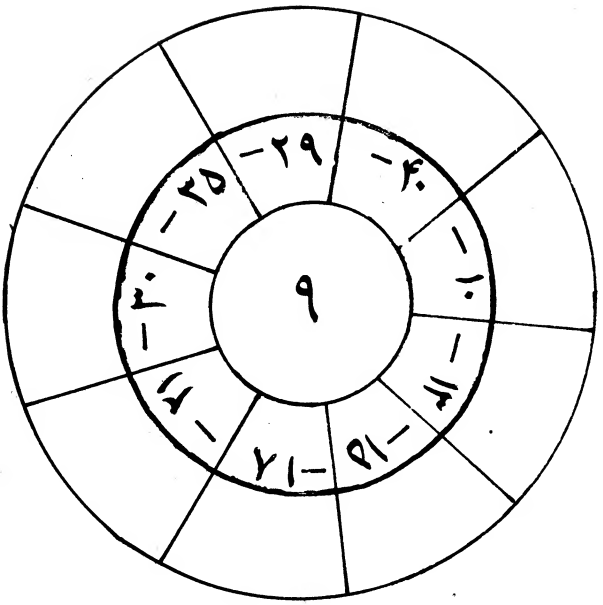
٩
١٠-٤٠
١١-٤١
١٢-٤٢
١٣-٤٣
١٤-٤٤
١٥-٤٥
١٦-٤٦
١٧-٤٧
١٨-٤٨
١٩-٤٩
٢٠-٥٠
٢١-٥١
٢٢-٥٢
٢٣-٥٣
٢٤-٥٤
٢٥-٥٥
٢٦-٥٦
٢٧-٥٧
٢٨-٥٨
٢٩-٥٩
٣٠-٦٠
٣١-٦١
٣٢-٦٢
٣٣-٦٣
٣٤-٦٤
٣٥-٦٥
٣٦-٦٦
٣٧-٦٧
٣٨-٦٨
٣٩-٦٩
٤٠-٧٠
٤١-٧١
٤٢-٧٢
٤٣-٧٣
٤٤-٧٤
٤٥-٧٥
٤٦-٧٦
٤٧-٧٧
٤٨-٧٨
٤٩-٧٩

د یو پنځوسو (۵۱) نه تر سلو (۱۰۰) پورې وشمېرئ.

۶۰	۵۹	۵۸	۵۷	۵۶	۵۵	۵۴	۵۳	۵۲	۵۱
۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۶۱
۸۰	۷۹	۷۸	۷۷	۷۶	۷۵	۷۴	۷۳	۷۲	۷۱
۹۰	۸۹	۸۸	۸۷	۸۶	۸۵	۸۴	۸۳	۸۲	۸۱
۱۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱

تمرین

۱- له (۵۱) څخه تر (۶۰) پورې عددونه ولیکئ.

۲- له (۵۱) څخه تر (۷۰) پورې عددونه ولیکئ.

۳- له (۵۱) څخه تر (۸۰) پورې عددونه ولیکئ.

نوټ: څرنګه چې د لومړي ټولګي د تعلیمي کال په پای کښې د شاګردانو سویه د دویم ټولګي لپاره برابره وي نو یه لومړی ټولګي کښې د یو پنځوسو (۵۱) نه تر سلو (۱۰۰) پورې د شمېرلو او لیکلو زده کول د شاګردانو لپاره اختیاري دي، او د ښوونکي لخوا دې یې زده کولو ته مجبور نشي.

غير مساوي مقدارونه :

که چيرې هره مشوانۍ سرپوښ ولري او کوم سرپوښ پاتې وي . نو په سرپوښونه اولږې مشوانۍ لرو . دمشوانيو په هکله څه ويلای شو؟

مونږ کمې مشوانۍ لرو او په سرپوښونه لکه په لاندې شکلونو کښې .

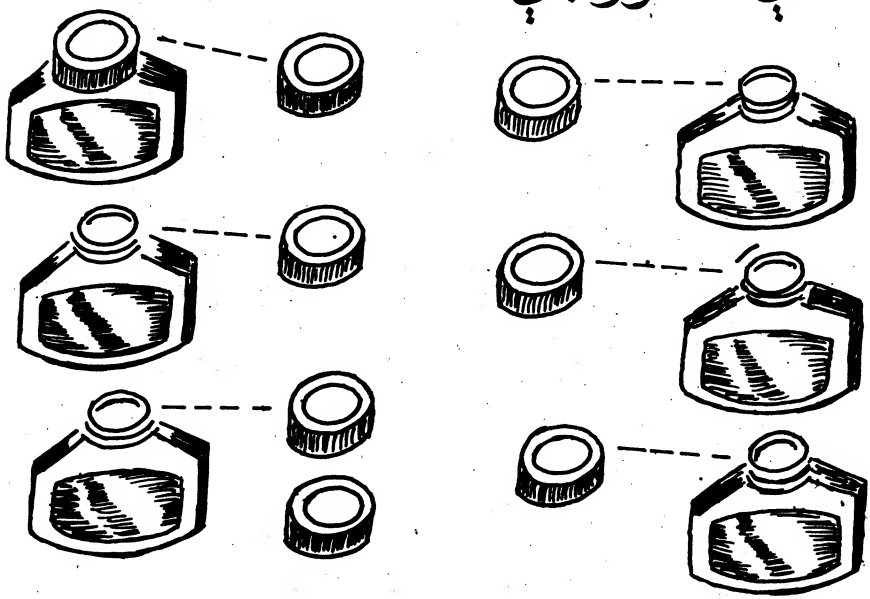

٤- له (٥١) څخه تر (٩٠) پورې عددونه ولیکئ.

٥- له (٥١) څخه تر (١٠٠) پورې عددونه ولیکئ.

٦- له (١) څخه تر (٥٠) پورې عددونه ولیکئ.

٧- له (١) څخه تر (١٠٠) پورې عددونه ولیکئ.

ددوه رقمي عددونو پټندل

لکه څنګه چې ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ ټول یورقمي عددونه دي همدا ډول د لسو (۱۰) نه تر نهه نوي (۹۹) پورې ټول دوه رقمي عددونه دي. اوپه بل عبارت ټول هغه عددونه چې د نهو او سلو تر منځ دي دوه رقمي عددونه دي.

په لاندې ډول:

										۹
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱	
۴۰	۳۹	۳۸	۳۷	۳۶	۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱	
۵۰	۴۹	۴۸	۴۷	۴۶	۴۵	۴۴	۴۳	۴۲	۴۱	
۶۰	۵۹	۵۸	۵۷	۵۶	۵۵	۵۴	۵۳	۵۲	۵۱	
۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۶۱	
۸۰	۷۹	۷۸	۷۷	۷۶	۷۵	۷۴	۷۳	۷۲	۷۱	
۹۰	۸۹	۸۸	۸۷	۸۶	۸۵	۸۴	۸۳	۸۲	۸۱	
	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱	
۱۰۰										

لاندې غاړکې وګورئ اووایاست چې دکومې غاړکې مړۍ کمې اودکومې یوې زیاتې دي.

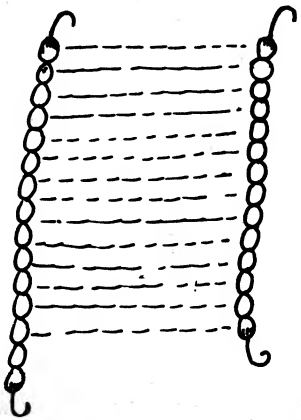

لومړی فصل

د یوه ،۱، څخه ترلسو،۱۰، پورې د شکلونو شمېرل .

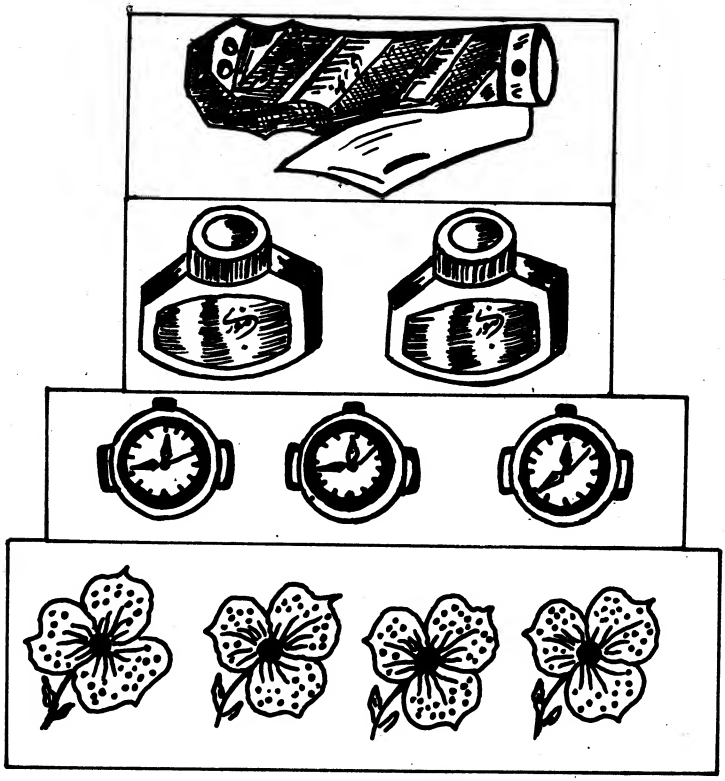

بنا غلی بنوونکی دې دهرې مجموعې د شیانو نومونو او تعداد په حقله د شاګردانو څخه پوښتنه وکړي .

۳- دا دځه لپاره پکاریزي ؟
۴- دا چیرې پیدا کیزي ؟
۵- تاسو ئې لرئ ؟
٦- په همدې ډول د هرشکل مطابق نورې پوښتنې هم وشي .

څرنګه چې په کډه اوګروپي ډول کار کول زیاته اغیزه لري اود زده کړې په برخه کښې پوره ګټه ورځخه ترلاسه کیدلے شي ، او له یوې خوا شاګردانوته د خبرو اوپوښتنو کولو ډاډ ورکوي اوله بلې خوانه د شاګردانو ترمنځ د ښه تفاهم اوګډ اجتماعي ژوند کولو زمینه برابروي ، نو ښوونکی دې خپل شاګردان په څوګروپونوا وډلو ووېشي . اودیوه ګروپ شاګردانوته دې موقع ورکړي چې د بل ګروپ له شاګردانوڅخه پوښتنې وکړئ .

په هغه صورت کښې چې کومه پوښتنه د ټولو شاګردانو لپاره سخته وي اوله ځوابونو څخه ئې عاجزوي ښوونکی ئې باید د ځوابونو په برخه کښې ورسره مرسته وکړي اود پوره معلومات ورکولوڅخه ورسره مرسته

شاګردانو ته په ټولګي کښې په انفرادي ډګانګړې، او ډله ایز ډول ددرس ویلو او خبرو کولو موقع ورکړي ، اوله هردرس نه ورته لوبه جوړه کړي ، ترڅو شاګردان ورسره مینه پیدا کړي .

لنډه داچې د ښوونکي او شاګردانو ترمنځ باید ښه اونیکه فضاء موجوده وي او ښوونکی هیڅکله د شاګردانو سره د وهلوټکولو اونا وړه الفاظو اولښتې له استعمال څخه په ټولګي کښې کار واخلي بلکه کوښښ دې وکړي چې د شاګردانو سره هرډول مشکلات اوستونزې دخبرولە لارې حل کړي . اوهم دې د شاګردانو د مقایسه کولو په ښه کښې یوه ته ډېر ښه اوبل ته بد نه وایئ بلکه دواړه دې په ښو الفاظو بدرڅه کړي .

ښه ښوونکی هماغه دی چې ددرسې پلان له مخې خپله درسی موضوع په (۱۵ - ۲۰) دقیقو کښې تشریح کړي او شاګردان هم ډډان سره په درس کښې شریک کړي ،او بیا شاګردانو ته د ډله ایز کار او خبرو کولونه وروسته په درس باندې د شاګردانو د پوهیدنې ارزیابی وکړي ، او کورنۍ وظیفه ورکړي .

دکورنۍ وظيفې دکتلو په وخت کښې هغه شاګردان چې د زده کړې کمزورتيا لري بايد تهديد نشي ، بلکه په نرمه خبره او خوزه ژبه نيات کو ښښ کولوته وهڅول شي .

برسېره په دې له ښوونکو څخه هيله کيږي چې دلاندې ټکو په نظر کښې نيولو سره د ښوونې د ښه کيدو او ګټورتيا لپاره هڅه وکړي. ځکه چې ښوونه د ورځې پيښې دی او د ښوونکي مقام هم ځکه ډېر لوړ دی.

۱- ټولګي ته د ورتلونه مخکې درسي پلان جوړ کړي او د تدريس لپاره پوره تيارۍ ونيسي .

۲- په ټاکل شوي وخت ټولګي ته په اوداسه او پاکو جامو کښې ورشي او ټولګي ته د ننوتو سره سم په زده کوونکو سلام واچوي .

۳- د ټولګي د شاګردانو حاضري واخلي او د شاګردانو څخه د هغوی د حال احوال پوښتنه وکړي .

۴- درس دې د بِسمِ اللهِ الرَّحمٰنِ الرَّحيم په ويلو پيل کړي ، او د نوي درس عنوان او مربوطه صفحه دې په تخته ولیکي ، او په

کتاب کښې دې دهغه د پيدا کولو په برخه کښې د شاګردانو سره مرسته وکړي .

۵ - دتدريس اوزده کړې د بنه کيدو لپاره دې دا غيزمنو فعاليتونو څخه کار واخلي ، اودنوي درس دعنوان په څېر دې نور مهم مطلبونه هم په توره تخته وليکي او په زده کوونکو دې ئې تکرار کړي .

۶ - تر وسه دې هڅه وکړي چې په تدريس کښې له محيطي مواد وڅخه کار واخلي .

۷ - دکلموالناس علی قدر عقولهم مقولې په اساس دې د شاګردانو په سويه اوژبه تدريس وکړي .

۸ - د شاګردانو ترمنځ دې د بنه سلوک نيک نيت اوورورولې اړيکي ټينګ کړي .

۹ - په تدريس کښې دې دا غيزمنتوب درا پيدا کولو لپاره د خپلو شاګردانو او د هغوی د سوئ سره ځان روزدے کړي اودهر شاګرد د ذوق او سليقې سره سم دې هغه په درس کښې د

فعالې وندې اخیستلوته وهڅوي .

۱۰ - خپل ټول شاګردان دې په بشپړ ډول دځان سره په تدریس کښې داسې شریک کړي چې هریوئ په درس کښې فعاله اوکړه وندې واخیستلاے شي .

۱۱ - خپل ځان دې شاګردانوته دیو همکار په ښه بنکاره کړي ، نه د یو د یکتاتور په شکل .

۱۲ - شاګردانوته دې کورنۍ وظیفې ورکړي اودکورنیو وظیفو د کتلو په وخت کښې دې یئ پام دهغوی خپلوغلطیواواشتباهاتوته واړوي ، اوورته دې یئ اصلاح کړي .

۱۳ - ددرس له تمامیدو نه ورڅسته دې خپلوشاګردانوته د پوښتنو کولو فرصت ورکړي اودهغوے پوښتنوته دې په ورین تندي ځوابونه ووایئ .

۱۴ - د شاګردانو پام باید تل دهغوی دځان ، جامو ، کتابونواو کښیناستو دځای پاکوالي ته واړوي .

۱۵ - دضرورت په ښه کښې د شاګردانو د ستونزو او مشکلاتو د حل کولو په غرض دهغوی داولیاؤ سره تماس ونیسي .

AFGHANISTAN EDUCATION COMMITTEE
د افغانستان د تعلیم اوزمنې ټولنې

ریاضی

د لومړی ټولگی لپاره

کال : ۱۳۶۵ هـ.ش

ریاضی

دلومړي ټولګي لپاره

کال : ۱۳۶۵ ، هـ.ش

د لومړي ټولګي د ریاضي کتاب

لیکونکي: باطن شاه «صافی»، محمّد ظاهر «نظم»
روژه کل، غلام صدیق او عبدالصبور «شهیر».

دلومړي ټولګي د ریاضی فهرست

شمېر	عنوان	مخ
۱ -	لومړنی تصور	۱
۲ -	د زیات او کم تصوّر	۵
۳ -	لومړی فصل	۹
۴ -	تمرین	۱۴
۵ -	دویم فصل	۲۴
۶ -	تمرین	۲۵
۷ -	دریم فصل	۲۸
۸ -	تمرین	۳۵
۹ -	څلورم فصل	۴۳
۱۰ -	پنځم فصل ، تفریق	۵۰
۱۱ -	تمرین	۵۴
۱۲ -	تمرین	۶۲

شمبر	عنوان	مخ
۱۳-	شپږم فصل	٦٥
۱۴-	عبارتي سوالونه	۷۰
۱۵-	تمرین	۷٦
۱٦-	تمرین	۷۹

بسم الله الرحمن الرحيم

د لومړي ټولګي ریاضي لارښوونه

د لومړي ټولګي د حساب په کتاب کښې چې شپږ فصلونه لري د عددونو د ویلو او لیکلو د زده کړې څخه مخکې شاګردانو ته د لومړنۍ تصوّر ترعنوان لاندې د مساوي او غیر مساوي مقدارو ښودنه - شویده . او دکتاب په لومړۍ فصل کښې د محیط او چاپیریال د بیلا بیلو شیانو زیات شمیر شکلونه رسم شوي دي .

ښاغلی ښوونکی دې د لارښوونې سره سمه شاګردانو ته ښوونه وکړي او هرشکل ته دې د زده کوونکو توجّه او پام وایوي او په دې ډول پوښتنې دې ورڅخه وکړي .

۱- دا څه شی دی ؟

۲- تا سودا لیدلې دي ؟